

JAARVERSLAG 2020

RECHTBANK DEN HAAG

INHOUD

VOORWOORD VAN DE PRESIDENT	3	JAARPLAN 2020	43
SAMENVATTING	5	TOELICHTING OP DE RESULTATEN	48
RESULTATEN UIT DE TEAMS	6	FINANCIEEL RESULTAAT	51
 BESTUURSRECHT	6	KWALITEIT	52
 CIVIELRECHT	11	MANAGEMENTPARAGRAAF	53
 FAMILIE & JEUGD en ZORGRECHT	16		
 KANTON	22		
 STRAFRECHT	25		
 BEDRIJFSVOERING	29		
 PROJECTEN EN WERKGROEPEN	36		

VOORWOORD VAN DE PRESIDENT

Voordat de coronapandemie uitbrak brachten op een normale werkdag gemiddeld zo'n 1350 mensen een bezoek aan het Paleis van Justitie in Den Haag: een bont gezelschap van rechtzoekenden, verdachten (zowel 'vrije voeters' als in politiebusjes aangevoerde gedetineerden), slachtoffers, advocaten en andere rechtshulpverleners, deskundigen, tolken, getuigen, journalisten, schoolklassen en nog vele anderen.

Naast deze bezoekers werkten op zo'n dag in hetzelfde gebouwencomplex ook nog eens circa 1500 medewerkers van de rechtspraak en het arrondissementsparket. In onze rechtspraaklocaties in Leiden en Gouda lagen die aantallen uiteraard lager, maar omdat de gerechtsgebouwen daar ook veel kleiner zijn, was het er niet minder druk. Dit was de situatie die bestond tot het moment waarop het kabinet medio maart 2020 de eerste ingrijpende coronamaatregelen afkondigde. Anderhalve meter afstand houden met zoveel mensen in onze gebouwen was niet mogelijk. We moesten daarom wel besluiten, net zoals de andere gerechten in Nederland, om de deuren van de rechtbank alleen nog maar open te stellen voor de meest urgente zittingen, om de bezoekersaantallen drastisch te beperken en om onze medewerkers op te roepen zoveel mogelijk thuis te werken.

Creatieve oplossingen

Anders dan destijds door de media werd bericht, betekende het besluit om nog maar zeer beperkt 'fysieke' zittingen te houden, bepaald niet dat de rechtspraak in Nederland toen tot stilstand kwam. Een heel groot deel van de zaken die aanhangig waren, hebben we weten te behandelen. Ik ben trots op de creatieve oplossingen die medewerkers van de rechtbank met elkaar hebben bedacht om hun belangrijke werk voort te zetten. Zo hebben we zaken, als partijen daarmee instemden, schriftelijk of telefonisch behandeld. Door middel van 'telehoren' hebben we verdachten die in een penitentiaire inrichting verbleven, kunnen horen over de voortzetting, opheffing of schorsing van hun voorlopige hechtenis. Ook andersoortige zittingen die zich daarvoor lenen, hebben we met behulp van video-verbindingen kunnen laten plaatsvinden. De 'hybride zitting' deed haar intrede: deels digitaal, deels fysiek in de zittingszaal. Zo hebben we ervoor gezorgd dat zittingen van meervoudige kamers toch doorgang hebben kunnen vinden, ook al moest één van de rechters in quarantaine thuis blijven. Op de plaats in de zittingszaal waar die rechter normaal achter de tafel zou zitten, hebben we een scherm geplaatst waarop hij of zij zichtbaar was en via beeld en geluid contact kon hebben met degenen die fysiek in de zaal aanwezig waren. Een hoogstandje betrof de zaak waarin rechters een zitting hielden via een videoverbinding met 37 deelnemers uit meer dan vijf verschil-

lende landen over verschillende continenten, en twee tolken. De techniek maakte het ook mogelijk dat ouders van een Chinese student die door brandstichting in zijn Nederlandse studentenhuus om het leven was gekomen, vanuit China hun slachtofferverklaring konden voorlezen. We hebben ervoor gezorgd dat zittingen waarvoor veel publieke belangstelling bestond, door middel van een livestream rechtstreeks waren te volgen. Deze livestreams werden soms door wel tienduizenden belangstellenden bekeken. Een eigentijdse vorm van openbaarheid van rechtspraak waarvan ook na deze wereldwijde gezondheidscrisis zeker meer dan voorheen gebruik gemaakt zal worden.

Gerechtsgebouwen coronaproof

Intussen hebben we er van alles aan gedaan om onze gerechtsgebouwen coronaproof te maken. We hebben zittingszalen voorzien van spatschermen, stoelen gestickerd, looproutes aangebracht, desinfecterende middelen beschikbaar gesteld, toegangsprotocollen aangepast, verlengde zittingsdagen en avondzittingen gepland om een betere spreiding van zittingen over de dag te realiseren en nog heel veel andere maatregelen getroffen om de veiligheid van onze medewerkers en bezoekers zoveel mogelijk te waarborgen. Al deze inspanningen hebben tot gevolg gehad dat we steeds meer zittingen weer gewoon in de rechtbank zelf konden houden en, zij het mondjesmaat, ook weer publiek hebben kunnen toelaten.

Per saldo hebben we, ondanks alle beperkingen die de coronacrisis heeft veroorzaakt, in 2020 toch nog 82% van het verwachte aantal zaken weten te behandelen en zeker in de tweede helft van het jaar is een flinke inhaalslag gemaakt. Dat zouden we niet voor elkaar hebben gekregen zonder de enorme inzet en gedrevenheid van alle rechtbankmedewerkers. Graag geef ik ze een welverdiende pluim!

In dit verslag kunt u nog veel meer vinden over het werk dat wij ook weer in dit wel heel bijzondere jaar ten behoeve van de samenleving hebben verricht. Ik wens u veel leesplezier.

Nieuw bestuurslid

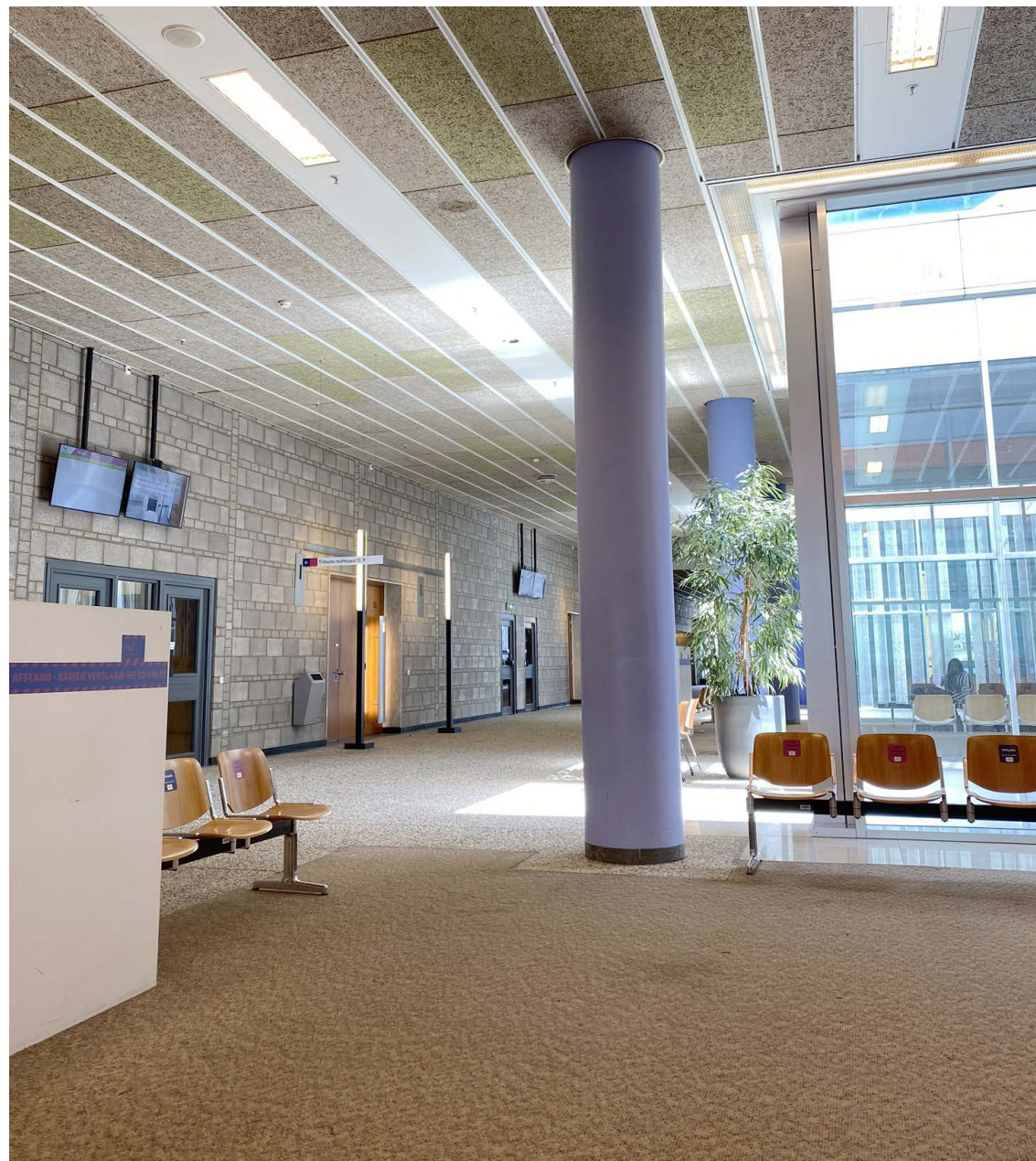
Een voorwoord als dit schrijf ik altijd namens het gerechtsbestuur. De samenstelling van dat bestuur veranderde het afgelopen jaar. Na acht jaar namen we afscheid van Margreet Leenders als niet-rechterlijk bestuurslid en mochten we Merel Baas-van Vloten als nieuw bestuurslid verwelkomen. Wat niet zal veranderen is onze inzet om met de Haagse rechtbank een wezenlijke bijdrage te leveren aan de instandhouding van onze democratische rechtsstaat en het vertrouwen van de burger in de rechtspraak.

Namens het gerechtsbestuur,

Maarten van de Laarschot
President

Den Haag, mei 2021

SAMENVATTING

Het jaarverslag over 2020 van Rechtbank Den Haag geeft weer welke resultaten in het verslagjaar zijn bereikt. Het is een bijzonder jaar geweest. Iedereen, de hele wereld, kreeg onverwacht te maken met de uitbraak van een gevaarlijk virus en de daarop volgende maatregelen ter preventie van verdere verspreiding.

De resultaten in het afgelopen jaar zijn in belangrijke mate gekleurd door de effecten van de COVID-19 pandemie. Ondanks de beperkingen die het virus en de bestrijding ervan hebben meegebracht, kon een grote hoeveelheid zaken worden behandeld, zijn er in het afgelopen jaar belangrijke uitspraken gedaan en zijn andere resultaten bereikt die in dit jaarverslag voor het voetlicht worden gebracht.

Resultaten uit de teams

De resultaten uit de teams zijn per team in het eerste gelijknamige hoofdstuk opgenomen. De resultaten die geboekt zijn ten aanzien van de prioriteiten in het meerjarenplan zijn ook nog apart benoemd. Het gaat daarbij om het bereiken van Maatschappelijk effectieve rechtspraak, Tijdige rechtspraak en het Naleven van de Gouden Gedragsregels, de drie pijlers waarop het meerjarenplan is gebaseerd.

Financieel resultaat

De rechtbank heeft 2020 afgesloten met een negatief financieel resultaat ad € 6,2 miljoen (2019: € 7,4 miljoen negatief). De begroting 2020 van de rechtbank Den Haag ging uit van een financieel tekort van € 0,3 miljoen.

Het financiële resultaat valt lager uit dan begroot door een lagere uitstroom van zaken, veroorzaakt door het uitvallen van zittingen en een lagere productiviteit als gevolg van de COVID-19 crisis, een lagere instroom van zaken en onderbezetting bij de rechters.

Het minderwerk wordt gedeeltelijk gecompenseerd door lagere personele kosten, de vrijval van voorzieningen en hogere bijdragen.

De Raad voor de rechtspraak heeft aangegeven dat middels een hardheidsclausule het negatief eigen vermogen ultimo 2020 ad € 6,2 miljoen zal worden aangevuld tot nihil.

Voorbereiding zitting Wodkzaak (pagina 12)

RESULTATEN UIT DE TEAMS

BESTUURSRECHT

In het bestuursrecht staan besluiten van de overheid centraal. Dat kunnen toekenningen van uitkeringen zijn, belastingzaken, maar ook vergunningen of besluiten over handhaving. De twee teams bestuursrecht behandelen verschillende deelgebieden; team 1 behandelt zaken op het gebied van bijstand, zorg (inclusief maatschappelijke ondersteuning), sociale verzekeringen en omgevingsrecht. Team 2 behandelt zaken op het gebied van vreemdelingenrecht, (militair) ambtenarenrecht en varia. Team belastingrecht behandelt alle zaken op het gebied van belastingen, toeslagen en studiefinanciering.

TEAMS BESTUURSRECHT 1 EN 2

Corona

2020 was door de coronacrisis en de daarbij behorende maatregelen voor onze teams een zeer bewogen jaar. Van de ene op de andere dag sloot het Paleis van Justitie de deuren en konden de zittingen niet doorgaan. Al vrij snel hebben we binnen bestuursrecht wegen gevonden om toch zaken te behandelen. In de eerste weken behandelden we zaken schriftelijk, na toestemming van partijen. Al snel zijn we begonnen met telefonische en digitale zittingen. Inmiddels zijn digitale zittingen voor ons volstrekt normaal geworden.

Toegankelijk en bereikbaar

Om digitaal beter bereikbaar en toegankelijk te kunnen zijn en toch op een veilige manier met mensen buiten de Rechtspraak te kunnen e-mailen, chatten, bellen en bestanden uit te wisselen, wordt sinds dit voorjaar gebruik gemaakt van oplossingen voor veilig mailen en veilige telefonie. Procespartijen hadden daar al langer om gevraagd. We blijven hierover, ook in 2021, met ketenpartners continu in overleg. Ook hebben we in 2020 een digitale postkamer en nieuwe algemene e-mailadressen in gebruik genomen. Zo kunnen we voor een veilig en toegankelijk berichtverkeer tussen alle partijen zorgen.

Werkprocessen

We zijn in 2020 gestart om alle werkprocessen op de administraties en de daarbij komende werkschrijvingen in kaart te brengen. Dat doen we voor het gehele rechtsgebied. Zo waarborgen we de kwaliteit en krijgen we inzicht in alle voorkomende processen. Doordat we dit samen doen, werken we ook aan meer uniformiteit binnen de administraties van beide bestuursrechtteams.

Overige wijzigingen voor de administraties

We hebben op de administraties van beide bestuursrechtteams nog veel meer veranderingen doorgevoerd in 2020:

- Dagelijks bundelen we de uitspraken en zetten die klaar om openbaar uit te spreken;
- Voor journalisten verzamelen we wekelijks de zittingslijsten in een digitale map;
- We melden aangetekende post digitaal aan bij de post;
- We zijn gestart met de webversie van het Zittingsrooster planningssysteem;
- Om op voldoende afstand van elkaar te kunnen werken, hebben we allemaal een laptop en mobiele telefoon gekregen;
- We experimenteren met thuiswerken.

Spraakmakende zaken

Voetballen op de computer met FIFA; een behendigheids- of ook een kansspel?

Het voetbalspel FIFA brengt jaarlijks een nieuwe versie uit, waarmee je vanuit de huiskamer voetbalwedstrijden kunt spelen met virtuele versies van professionele voetbalvedetten, van Lionel Messi tot Daley Blind. Een onderdeel van het spel zijn 'Packs'; de digitale evenknie van een pakje voetbalplaatjes. Door het openen van Packs krijg je als speler de beschikking over een aantal virtuele voetballers van uiteenlopende kwaliteit. Net als bij een echt pakje voetbalplaatjes, weet je van te voren niet welke spelers erin zitten. Je kunt de spelers uit Packs inzetten om voetbalwedstrijden mee te spelen, maar ook verhandelen op een heuse virtuele transfermarkt. De Kansspelautoriteit kwalificeerde het openen van Packs als een vorm van gokken die niet mag worden aangeboden zonder vergunning. Ze verplichtten de maker van FIFA om het spel aan te passen voor de Nederlandse markt op straffe van een dwangsom. Op 15 oktober 2020 heeft de meervoudige kamer de door de Kansspelautoriteit opgelegde last onder dwangsom in stand gelaten. De rechtbank had vastgesteld dat er, ondanks de virtuele aard van de 'te winnen' voetballers, sprake was van prijzen met een onderscheidende waarde in het economische verkeer. Zowel op de transfermarkt in het spel – maar ook op de zwarte markt buiten het spel – is een virtuele Messi duurder dan een virtuele Blind. Verder was van belang dat, waar het succes bij het spelen van wedstrijden in FIFA hoofdzakelijk van de

behendigheid van de speler afhangt, het succes bij het openen van Packs afhankelijk is van kansen die niet door de speler zijn te beïnvloeden. Dit zijn cruciale elementen van een kansspel in de zin van de Wet op de kansspelen. Verder maakten de zorgelijke signalen die de Kansspelautoriteit van verschillende kanten had ontvangen en het onderzoek dat hiernaar is gedaan, het voldoende aannemelijk dat het spelen van dit onderdeel van FIFA een risico op verslaving vormt. Gelet op het doel van de Wet op de kansspelen en het feit dat nu juist veel minderjarigen FIFA spelen, was overtuigender bewijs voor de mate waarin het openen van Packs verslavend is, niet nodig. Nu is het voor gamend Nederland afwachten of het hoger beroep doel treft.

Cruiseschip Oasis of the Seas

Bij cruiseschepen denk je onmiddellijk aan 'Loveboat'. De oude tv-serie waarin romantiek een grote rol speelde. Elke dag weer dezelfde vraag: wie mag aanzitten aan de tafel van de kapitein. Deze zaak was minder romantisch, het ging over de onderhoudsploeg. Het cruiseschip – destijds het grootste ter wereld – lag zonder passagiers voor anker in de Rotterdamse haven tussen twee romantische zee-tochten in. Uit alle windstreken vlogen werknemers in om het schip een grondige opknappbeurt te geven. Meer dan honderd mensen waren druk bezig om binnen twee weken de tapijten te vervangen en de kajuthutten, zwembaden en horecagelegenheden te moderniseren. Deze scheepswerkers worden als zeeman voor de werkzaamheden aangemonsterd.

De staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid vond dit in strijd met de Wet Arbeid Vreemdelingen omdat de scheepswerkers geen tewerkstellingsvergunning hadden en legde het cruiseschip een boete op van bijna een miljoen euro. Er hing nogal wat van de zaak af. Want sinds die boete wilde geen internationaal cruiseschip nog zijn schepen laten opknappen in de Rotterdamse haven, met alle financiële gevolgen voor de stad van dien. De zaak diende bij ons team bestuursrecht 2. Bij de uitspraak van de meervoudige kamer van 19 maart 2020 werd de boete onderuit gehaald. Niet duidelijk was immers dat groot onderhoudswerkzaamheden op zeeschepen door internationale werklieden zonder tewerkstellingsvergunning verboden zijn. Daarmee is de boete in strijd met het lex certa-beginsel; namelijk dat het duidelijk moet zijn wanneer handelingen verboden zijn. Cruiseschepen in droogdok vallen veeleer onder de uitzondering van de vergunningsplicht. Ook al varen de zeeschepen niet, het blijven vervoersmiddelen in het internationale verkeer.

WOB-zaak Johan van Laarhoven

Ons team, bestuursrecht 2, was afgelopen jaar te zien op TV in de documentaireserie 'Cannabis' van Robert Oey. Bij onze meervoudige kamer diende het verzoek van Van Laarhoven om openbaarmaking van documenten op basis van de Wet Openbaarheid Bestuur (WOB). Documentairemaker Robert Oey kwam de hele zitting filmen. Uiteraard na overleg met de afdeling Communicatie en Voorlichting en met toestemming van de voorzitter van de meervoudige

kamer. Natuurlijk vinden we het belangrijk dat er aandacht is voor een zaak en voor het werk van de rechtbank, maar we waren ons er de hele zitting van bewust dat de camera alles kan registreren. Uiteindelijk kwam de zitting goed op beeld en konden kijkers een aandachtige en kritische bestuursrechter zien. De titel van de aflevering 'Magistratelijk' paste goed. Van Laarhoven, de Nederlandse coffeeshophouder in Thailand, was door het handelen van het Openbaar Ministerie onder aandacht van de Thaise autoriteiten gebracht. Daar is hij veroordeeld voor witwassen van drugsgelden. Er is veel om deze zaak te doen geweest in de media. De nationale ombudsman oordeelde dat het handelen van het Openbaar Ministerie onzorgvuldig was. Van Laarhoven is veroordeeld tot een langdurige gevangenisstraf en zat onder erbarmelijke omstandigheden gedetineerd in de Thaise gevangenis. Minister van justitie Grapperhaus ging afgelopen jaar zelfs op missie naar Thailand om hem vrij te krijgen. Uiteindelijk is Van Laarhoven overgeleverd aan Nederland en loopt hij hier inmiddels rond met een enkelband. De zaak die bij ons diende ging over het verzoek van Van Laarhoven om openbaarmaking van documenten die licht zouden kunnen werpen op de hele gang van zaken die tot zijn aanhouding en veroordeling in Thailand hebben geleid. Op een enkel al dan niet weggelakt document na beriep de Staat (minister van justitie) zich op vertrouwelijkheid. Het beroep van Van Laarhoven is bij uitspraak van de rechtbank van 21 januari 2020 ongegrond verklaard. De verschillende afwijzingsgronden van de Wet Openbaarheid Bestuur zijn van toepassing. In de kern

komt het er op neer dat de documenten op goede gronden door de staat als vertrouwelijk zijn aangemerkt en dus niet openbaar hoeven te worden gemaakt.

Mooi Mekkerland

Melkgeitenbedrijf MooiMekkerland (uit Stolwijk) deed bij het college van B&W van Krimpenerwaard een aanvraag voor de legalisatie van de uitbreiding van bedrijfsbebouwing en het aantal gehouden geiten (2.568) bij het bedrijf. Voor het verlenen van de omgevingsvergunning voor reeds gerealiseerde uitbreidingen van de stal (het is een van de modernste stallen van Nederland) heeft het college van B&W ontheffing nodig van de geitenstop die is opgenomen in de Omgevingsverordening van Zuid-Holland.

De gemeenteraad van Krimpenerwaard zag de illegale uitbreiding van MooiMekkerland door de vingers en het college van B&W kreeg toestemming om bij de provincie een ontheffing aan te vragen. Vervolgens heeft het college van B&W van Krimpenerwaard bij het college van gedeputeerde staten van Zuid-Holland (verweerder) om ontheffing van de geitenstop verzocht. De gestelde gezondheidsrisico's stonden volgens B&W onvoldoende vast om een integrale geitenstop te rechtvaardigen; In Krimpenerwaard komen namelijk niet veel geitenhouderijen voor. Onze rechtbank heeft zich vervolgens gebogen over de vraag of Provinciale Staten een geitenstop in de Omgevingsverordening konden opnemen. En volgens de rechtbank kon dat.

Volgens de rechtbank hebben Provinciale Staten de geitenstop in de Omgevingsverordening opgenomen vanuit een oogpunt van volksgezondheid. Daarbij heeft de rechtbank zich gebaseerd op onderzoek van het Rijksinstituut van Volksgezondheid en Milieu (RIVM) dat is neergelegd in het rapport 'Veehouderij en Gezondheid Omwonenden (aanvullende studies)' uit 2017. Daaruit blijkt dat in een straal van twee kilometer rond geitenhouderijen een verhoogd risico op longontsteking aanwezig is. De bevindingen uit dat onderzoek zijn bevestigd in een later rapport van de Gezondheidsraad van 14 februari 2019 en het rapport 'Veehouderij en Gezondheid Omwonenden III – Longontsteking in de nabijheid van geiten- en pluimveehouderijen' van het RIVM van 23 oktober 2018. Naar het oordeel van de rechtbank hebben Provinciale Staten onder verwijzing naar genoemde onderzoeksrapporten op basis van het voorzorgs-beginsel in redelijkheid de geitenstop in de Omgevingsverordening kunnen opnemen. Daarvoor hoeft niet worden aangetoond dat er een oorzakelijk verband bestaat tussen de luchtkwaliteit en gezondheidseffecten in de nabijheid van geitenhouderijen. Dat genoemde onderzoeken alleen zijn gedaan in gebieden waar veel veehouderijen voorkomen, maakt niet uit. Niet kan worden uitgesloten dat deze gezondheidsrisico's ook gelden in gebieden waar minder veehouderijen aanwezig zijn.

Marineschepen

Het ministerie van Defensie en het ministerie Infrastructuur en Waterstaat (de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)) liggen al enige tijd met elkaar overhoop over de regels voor het afmeren van schepen in de marinehaven van Den Helder. De ILT constateerde tijdens een controlebezoek in 2018 dat er marineschepen in de marinehaven van Den Helder lagen, en dat de marine hier geen (juiste) vergunning voor had. De inspectie legde in januari 2019 een dwangsom op van maximaal 1 miljoen euro; de marine moest de activiteiten zonder vergunning per september 2019 beëindigen.

Het draait allemaal om de vraag of de marineschepen van Defensie nu wel of niet bij de inrichting van de haven horen. Volgens de ILT moet voor de marineschepen een andere vergunning worden aangevraagd, omdat ze een permanente ligplaats hebben. Defensie vindt de huidige vergunning voldoende. De voorzieningenrechter heeft bepaald dat het opleggen van deze dwangsom is uitgesteld tot 1 januari 2021 en heeft aangedrongen op een oplossing waarbij de voorzieningenrechter heeft opgemerkt dat het gaat om twee belangrijke instellingen van de centrale overheid die hun verschillen van inzicht toch primair door goed overleg zouden moeten kunnen oplossen.

Aanspraak tegemoetkoming coronasteunmaatregelen

De eigenares van een Haags restaurant maakte aanspraak op tegemoetkoming door de overheid vanwege de coronamaatregelen (NOW 2.0) maar deze werd afgewezen. De regeling is gebaseerd op de aangifte loonheffingen over het eerste kwartaal en over dat kwartaal was een nul-aangifte ingediend. De eigenares deed bij de voorzieningenrechter beroep op de bedoeling van de regeling, namelijk het zorgen dat bedrijven hun personeel kunnen doorbetalen en vroeg om de aangifte over het loon over de maand november van het jaar 2019 aan te houden. Verweerder, het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV), gaf tijdens de zitting aan dat de NOW 2.0 een robuuste regeling is en dat er in de bezwaarfase enkel ruimte voor afwijking bestaat wanneer sprake is van puur administratieve belemmeringen. Volgens verweerder is hiervan slechts sprake wanneer een andere instantie – en niet degene die de aanvraag doet – belemmeringen opwerpt. Fouten van de eigen accountant vallen hier niet onder, aldus verweerder. Op grond van de tekst van de NOW 2.0 ziet de rechtbank geen aanleiding om het standpunt van eiseres te volgen dat het doen van een nul-aangifte gelijkgesteld moet worden met het nalaten van het doen van loonaangifte en dat daarom moet worden uitgegaan van het loon over de maand november van het jaar 2019.

BELASTINGRECHT

Het team behandelt zaken op het terrein van lokale- en rijksbelastingen, toeslagen en studiefinanciering.

Corona

Medio maart 2020 ging de rechtbank dicht voor alle zaakstromen die niet als cruciaal voor het functioneren van de samenleving werden gezien. Dat betekende voor ons team dat al onze geplande zittingen moesten worden geannuleerd. We hebben op advies van het Landelijk Overleg Vakinhoud Bestuursrecht (LOVB) alle partijen aangeschreven met de vraag of zij akkoord gingen met een schriftelijke afdoening. De medewerkers van de administratie, die bleven doorwerken op de rechtbank, hebben in die periode hard moeten werken om naast de nieuwe instroom van zaken ook alle partijen te informeren. Onze juridisch medewerkers en rechters werkten onder-tussen voornamelijk vanuit huis. Nadat nadere wetgeving het mogelijk maakte dat zittingen via een (video)belverbinding plaatsvonden (Skype of bel-zitting) zijn we ook in ons team begonnen met dergelijke zittingen. Daarvoor moesten we bijna alle processen in het team aanpassen. Sinds het najaar van 2020 konden we door aanpassingen in de zittingszalen, naast de Skype- en belzittingen, ook fysieke zittingen houden. Door alle coronamaatregelen hebben we echter minder zaken kunnen afdoen dan gewoonlijk.

In zwang

Eén woord dat in 2020 erg in zwang is gekomen is 'skypen'. Daarmee doelen we op het via een video-verbinding houden van een vergadering. Zo konden we, al thuiswerkend met elkaar het nodige contact houden, van regulier werkoverleg tot de kerstborrel aan toe. Ook rechtszittingen werden veelvuldig via Skype gehouden. Partijen waren vaak blij verrast over deze mogelijkheid, waarmee ze als partij vanuit huis hun rechtszaak konden bijwonen.

Jaarplan

Als medewerkers van team Belastingrecht hebben we intensief samengewerkt om het jaarplan 2020 met elkaar op te stellen. Maar door de coronacrisis was het onmogelijk om verschillende onderdelen uit te voeren. Dat was vanuit huis eenvoudigweg niet te doen. Wel zijn we begonnen met het beschrijven van werkprocessen en met het nieuwe telefonische systeem op de administratie. Ook het onderwerp Duidelijke Taal hebben we in de loop van het jaar opgepakt met cursussen over dat onderwerp.

Stagiairs

We hebben in de eerste maanden van 2020 verschillende stagiairs begeleid, waaronder WO-rechtenstudenten, stagiairs op de administratie en HBO-rechtenstudenten bij het 8:54 bureau.

Bij dit laatste bureau schrijven we bodemuitspraken die kunnen worden afgedaan op grond van artikel 8:54 van de Algemene wet bestuursrecht¹. Helaas moesten veel van deze stages na maart 2020 afgebroken worden, waaronder een stage van een WO-studente met visuele beperking. Inmiddels wordt weer contact gezocht met deze stagiairs om te zien welke werkervaring we hen kunnen bieden. Gelukkig konden de stagiairs op de administratie ook tijdens de coronaperiode wel begeleid worden, omdat we daar op de rechtbank bleven werken.

Zaken van de rechtbank Zeeland-West Brabant

Net als in 2019 hebben we ook dit verslagjaar met een ministeriële aanwijzing zaken van de belastingkamer van de rechtbank Zeeland-West Brabant overgenomen omdat die rechtbank wegens personele onderbezetting onvoldoende toe kwam aan de afdoening daarvan. In 2020 heeft ons team in totaal bijna 200 zaken voor de rechtbank Zeeland-West-Brabant afgedaan.

¹ Totdat partijen zijn uitgenodigd om op een zitting van de bestuursrechter te verschijnen, kan de bestuursrechter het onderzoek sluiten, indien voortzetting van het onderzoek niet nodig is, omdat:

- a. de bestuursrechter kennelijk onbevoegd is,
- b. het beroep kennelijk niet-ontvankelijk is,
- c. het beroep kennelijk ongegrond is, of
- d. het beroep kennelijk gegrond is.

CIVIELRECHT

TEAM HANDEL

In het civiel recht gaat het om conflicten tussen particulieren onderling, organisaties onderling en tussen particulieren en organisaties. Team Handel behandelt civiele handelsrechtzaken en is onderverdeeld in drie secties: Bodem, Kort Geding en Intellectueel Eigendom.

Klimaatzaak tegen Royal Dutch Shell (pagina 13)

Corona

Door de uitbraak van de coronapandemie en de daaropvolgende maatregelen konden de fysieke zittingen die we hadden gepland niet doorgaan. Maar al snel hebben de medewerkers van de IT-organisatie IVO Rechtspraak, de zittingszalen van onze rechtbank technisch zo aangepast dat we zittingen konden doen, terwijl partijen op afstand waren. Op 24 april 2020 hadden we de primeur van een zitting in de virtuele kamer; een zaak over octrooien op het gebied van mobiele telefoons. De octrooien zouden najaar 2020 verlopen, dus de zaak moest doorgaan. Het was een prestatie van wereldformaat met 37 deelnemers uit meer dan vijf verschillende landen over verschillende continenten, met twee tolken. Het vergde veel voorbereidingen, met zoveel deelnemers, maar uiteindelijk kregen we veel lof van alle partijen. De rechters in deze zaak waren Margot Kokke en Edgar Brinkman, met rechter-plaatsvervanger Johan de Vries.

Het papieren paleis

Procesdeelnemers van civiele zaken zitten niet altijd per se te wachten op een oordeel, maar soms veel meer op begrip en erkenning van hun probleem. Bij de behandeling van zaken proberen we daaraan tegemoet te komen. Op 16 december 2020 bespraken we dit in een online gesprek met Maurits Barendrecht, naar aanleiding van zijn recent verschenen boek *Het Papieren Paleis*. Barendrecht constateerde dat al veel meer wordt gedaan aan probleemoplossing in individuele zaken dan hij dacht.

Hij benadrukte dat rechters hun eigen rol niet moeten onderschatten. Wat je als rechter in een bepaalde zaak doet, heeft bovendien niet alleen invloed op die specifieke zaak, maar ook op tientallen andere zaken, aldus Barendrecht.

Medewerkers

Begin 2020 is er een wisseling van de wacht geweest: teamvoorzitter Jacques Keltjens vertrok naar het Gerechtshof in Aruba en Debby Nobel verruilde het teamvoorzitterschap van team Insolventies voor team Handel.

Alle medewerkers werden dringend gevraagd zoveel mogelijk thuis te werken. De medewerkers van de administratie waren echter elke dag op de rechtbank aanwezig. Zij hebben veel werk verzet om alle dagelijkse werkzaamheden in goede banen te leiden. Dossiers zoeken en opsturen naar thuiswerkers, roosteren, telefoontjes afhandelen en partijen informeren. Het lijkt allemaal dagelijkse werkzaamheden maar door alle beperkingen zat er heel veel meer werk aan vast.

Team Handel heeft in november een virtueel teamuitje georganiseerd en in december een kerstborrel.

Spraakmakende zaken

Team Handel heeft in 2020 in totaal 4.468 zaken afgehandeld. Hieronder een greep uit de vele spraakmakende zaken:

Bombardement Gazastrook

Deze zaak draaide om de vraag of de Nederlandse rechter bevoegd is om kennis te nemen van vorderingen tegen voormalig Israëlische militairen. De rechtbank heeft geoordeeld dat zij niet bevoegd is om te oordelen over een vordering tot schadevergoeding vanwege een bombardement in de Gazastrook tegen twee voormalig Israëlische militairen, omdat zij functionele immuniteit van jurisdictie genieten.

Schadevergoeding voor weduwen en kinderen naar aanleiding van executies in Zuid-Sulawesi

In deze zaak is uitspraak gedaan over misdragingen van Nederlandse militairen in Zuid-Sulawesi in 1946 en 1947. De Staat wordt veroordeeld om immateriële schadevergoeding te betalen aan een kind van een geëxecuteerde man. Ook moet de Staat aan acht weduwen en drie kinderen van geëxecuteerde mannen materiële schadevergoeding betalen.

Systeem Risico Indicatie (SyRI)

De zaak over het Systeem Risico Indicatie (SyRI) kreeg grote belangstelling. De rechtbank oordeelde dat de wetgeving die de inzet van SyRI regelt, in strijd is met hoger recht. De wetgeving voldoet volgens de rechtbank niet aan artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten voor de Mens (EVRM). Dit artikel beschermt het recht op respect voor het privéleven.

Kort Gedingen tegen de Staat over de coronamaatregelen

Er is een aantal procedures tegen de Staat aangespannen over de coronamaatregelen. Er werd in april 2020 een volledige lockdown geëist door een groep bezorgde burgers, die vond de maatregelen niet ver genoeg gaan. In juni 2020 werd door [de actiegroep Viruswaanzin/waarheid](#) geëist dat alle maatregelen ingetrokken werden en in juli 2020 wilden zij een einde aan de noodverordeningen. Koninklijke Horeca Nederland en meer dan 50 horecaondernemers eisten in juli respectievelijk [oktober](#) dat de horecabedrijven open mochten gaan.

Wodkazaak

Dit jaar zijn vijf zittingsdagen besteed aan een langlopende zaak over wodka merken in de Benelux en dertien andere landen (Verenigd Koninkrijk, Ierland, Cyprus, Noorwegen, Zweden, Denemarken, Frankrijk, Spanje, Portugal, Italië, Zwitserland, Polen, Tsjechië). In de zaak moeten beslissingen worden genomen naar het recht van die dertien landen. Tijdens de zittingen waren rechters, griffier, advocaten en een tolk in de Russische taal (ten behoeve van de rechtbank) aanwezig in de zittingszaal. Gedurende de vijf zittingsdagen hebben in totaal 61 mensen uit 17 landen – naast de eerdergenoemde dertien landen:

Wodkazaak

de Russische Federatie, Letland, Liechtenstein en de Verenigde Staten – ‘ingebeld’ in een zogenaamde MCU (een digitale omgeving, de zogenaamde *Multi Channel Unit*). Zo konden de vertegenwoordigers van partijen, die vanwege de reisbeperkingen niet naar Nederland konden reizen, de zitting bijwonen en door de rechtbank en advocaten worden bevraagd. Verder hebben de door partijen ingeschakelde deskundigen die opinies hadden uitgebracht over de verschillende rechtsstelsels, op deze manier de zitting bijgewoond en partijen bijgestaan bij de bespreking van het buitenlands recht. De vertaling werd verzorgd door tolken, die vanuit hun eigen kantoor inbelden in de MCU en met een aparte verbinding de vertaling verzorgden voor de ‘inbellers’. Op vier grote schermen waren alle procesdeelnemers voor zowel de advocaten, de ‘inbellers’ als de rechtbank goed in beeld. De verstaanbaarheid was zeer goed. De lokale medewerkers van IVO waren daarbij een onmisbare steun. Het vonnis wordt in 2021 uitgesproken.

Adoptiezaak

De rechtbank gaat de zaak van een 28-jarige vrouw over haar adoptie in Sri Lanka niet inhoudelijk behandelen. Deze was aangespannen door een vrouw die in 1992 door Nederlandse ouders is geadopteerd. Zij zegt dat er bij de adoptie ernstige fouten zijn gemaakt door de Staat en bemiddelingsorganisatie Stichting Kind en Toekomst. De adoptie zou daarom illegaal zijn. De rechtbank oordeelde dat de zaak verjaard is en daarom volgt er geen inhoudelijke behandeling: omdat rechtszekerheid in dit geval belangrijker is dan de rechtsbescherming van een individu, hoe bitter dat ook is voor betrokkene.

Klimaatzaak tegen Royal Dutch Shell

Op 1 december 2020 is de behandeling van de klimaatzaak tegen Royal Dutch Shell begonnen. De zaak is aangespannen door Milieudefensie, Greenpeace Nederland, Stichting ter bevordering van de Fossielvrij-beweging, Landelijke Vereniging tot behoud van de Waddenzee, Stichting Both ENDS, Jongeren Milieu Actief, Stichting ActionAid en ruim 17.000 individuele eisers. Eisers dagen Royal Dutch Shell voor de rechter, omdat zij vinden dat zij te weinig doet aan het terugdringen van de CO2-uitstoot en het voorkomen van ernstige klimaatschade. Milieudefensie c.s. vorderen dat de rechtbank verklaart dat zij onrechtmatig handelt en Shell beveelt om de CO2-emissies die zij veroorzaakt en waarover zij controle heeft, te reduceren in lijn met de mondiale klimaatdoelstelling van het akkoord van Parijs. De uitspraak volgt in 2021.

TEAM INSOLVENTIES

Team Insolventies concentreert zich op het schuldenrecht: alle zaken met betrekking tot faillissementen, surseances van betalingen en schuldsaneringen (Wsnj). Een door de rechtbank benoemde rechter-commissaris houdt toezicht op de – ook door de rechtbank benoemde – curator of bewindvoerder.

Corona

De coronacrisis heeft nog niet tot een toename van het aantal faillissementen geleid. Het aantal schuldsaneringen is in 2020 afgenomen. We verwachten dat dit een stilte voor de storm is, want de coronacrisis verheft de maatschappelijke schuldenproblematiek op verschillende manieren.

In 2020 heeft het team Insolventies geen achterstanden opgelopen. De voorraad van zaken is afgenomen en nog niet eerder zo laag geweest. Het team heeft in totaal 540 faillissementen afgewikkeld, 11 surseances van betaling afgedaan en 596 schuldsaneringszaken afgerond, waaronder een substantieel deel van personen aan wie een schone lei is toegekend en die zodoende een schuldenvrije toekomst tegemoet kunnen zien.

PILOT SCHULDENRECHTER

De pilot Schuldenrechter in Den Haag is op 1 januari 2020 van start gegaan. Met deze pilot willen de medewerkers van team Insolventies het schuldhulpverleningstraject waar mogelijk vereenvoudigen en versterken. We werken hierbij nauw samen met team Kanton Den Haag. Op die manier willen we bijdragen aan een effectieve aanpak van de hulp aan personen met problematische schulden.

Omroep West interviewt teamvoorzitter Herman van Harten over pilot Schuldenrechter

In Nederland kampen ongeveer een miljoen mensen met problematische schulden. Door rente, boetes, incasso- en deurwaarderskosten kunnen betrekkelijk kleine schulden snel oplopen. In nauwe samenwerking met de rechtbank Rotterdam zijn daarvoor 12 stappen opgesteld, van een tijdige signalering dat er sprake kan zijn van schulden tot adequate nazorg om te voorkomen dat mensen opnieuw in de schulden raken.

Door de coronapandemie waren er echter maandenlang geen fysieke zittingen. Daarmee kwam de vroege signalering van mensen met schulden stil te liggen. Kantonrechters die vermoeden dat er sprake is van problematische schulden verwijzen rechtzoekenden door naar een schuldenfunctionaris. *'Tot 17 maart 2020 was er altijd één van de schuldenfunctionarissen bij de zitting van de kantonrechter aanwezig. Direct na de doorverwijzing, aansluitend aan de zitting, hadden wij dan een persoonlijk gesprek. Door corona is de aanwezigheid van de schuldenfunctionaris op de kantonzitting voorlopig niet meer mogelijk. Daarom bellen we nu met de betrokkenen. In zo'n gesprek vragen we de hulpzoekende onder meer waarom ze op de zitting waren. Ook bespreken we de omvang van*

de schuldenlast en de hulpvraag. Vaak blijkt dat deze mensen door de bomen het bos niet meer zien, er in financieel opzicht niet meer uit komen, kampen met persoonlijke problematiek en hulp nodig hebben, die schuldhulpverlening kan bieden. Wat ons opvalt is dat veel mensen dikwijls jarenlang zelf zonder succes hebben geprobeerd de problemen op te lossen. Lang niet iedereen is bekend met de gemeentelijke schuldhulpverlening. We merken aan die gesprekken hoe belangrijk ons werk is en dat motiveert ons enorm.'

Op die manier zijn er in de laatste maanden van 2020 ongeveer 50 mensen doorverwezen. Publieke aandacht voor deze pilot was er bij Omroep West. Ook vertelden twee schuldenfunctionarissen op Instagram via een zogenaamde 'take-over' over hun werk.

Een ander onderdeel van de pilot zijn de zogenoemde schuldenbewinden bij team kanton. Kantonrechters kunnen een beschermingsbewind uitspreken voor personen met problematische schulden. De beschermingsbewindvoerder zorgt er dan voor dat de vaste lasten worden betaald en dat er geen nieuwe schulden ontstaan. Het aantal schuldenbewinden is de afgelopen jaren aanzienlijk gestegen. In de pilot streven we ernaar om de duur van de schuldenbewinden te verkorten. Dat

doen we door ervoor te zorgen dat de bewindvoerder zich in een zo vroeg mogelijk stadium aanmeldt bij de gemeentelijke schuldhulpverlening. Tijdens het bewind zien de kantonrechters er op toe dat de bewindvoerder daadwerkelijk werkt aan de oplossing van de schulden.

Om ervoor te zorgen dat personen met problematische schulden zoveel mogelijk met één rechter, de Schuldenrechter, te maken hebben, onderzoeken we in deze de pilot of de rechter die toezicht houdt in de WSNP ook toezichthouder kan zijn in het beschermingsbewind van dezelfde persoon. Zo kunnen we er beter op toezien dat de beschermingsbewindvoerder en de WSNP-bewindvoerder goed samenwerken zodat er minder problemen in de WSNP ontstaan. Zo streven we ernaar dat het doel van een 'schone lei' eerder bereikt kan worden.

In dit eerste jaar van de pilot is veel aandacht voor schuldenproblematiek tijdens de rolzittingen van team kanton Den Haag. Maar ook in andere rechtsgebieden komen natuurlijk rechtszoekenden voor met problematische schulden. Medewerkers van de pilot bespreken hoe de ondersteuning door de schuldenfunctionarissen kan worden uitgebreid naar andere rechtsgebieden. De voorziene looptijd van de pilot is tot de herfst van 2025.

Spraakmakende zaken

Binnen het toezicht op de lopende en nieuwe faillissementen speelden uiteenlopende interessante kwesties. De inventaris van het legendarische Indische restaurant Garoeda in Den Haag, dat in 2020 failliet werd verklaard, bracht bijvoorbeeld (veel) meer op dan verwacht. Een bank met een zekerheidsrecht op onroerend goed en de curator van een failliete bollenkweker vroegen de rechter-commissaris om een visie over de kwestie aan wie van beiden het eigendom van gewassen toekwam. In enkele gevallen konden we met succes mediation inzetten, in plaats van een juridische procedure. En doordat we een signalering van een uitstaand paspoort natrokken, kwamen we waardevolle schilderijen en bezittingen op het spoor. In verschillende faillissementszaken moesten we fysieke verhoren houden in de rechtbank. Coronaproof wezen we daarin failliete personen op hun meewerkverplichtingen onder de Faillissementswet. Curatoren en bewindvoerders hebben goede opbrengsten voor schuldeisers weten te realiseren. Onder de corona-omstandigheden hebben zij zich zorgvuldig van hun taak gekweten.

FAMILIE & JEUGD en ZORGRECHT

FAMILIE

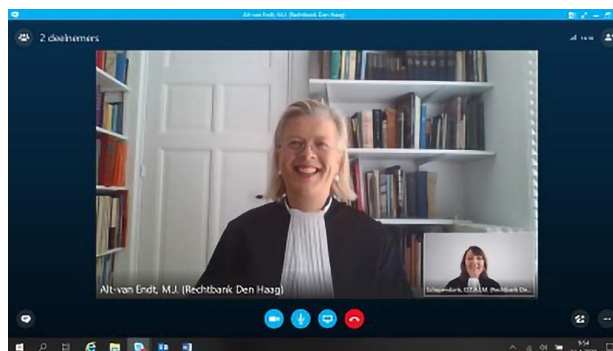
Bij team Familie behandelen we civiele zaken over familiekwesties zoals echtscheiding, alimentatie, omgangsregelingen, verdeling en afwikkeling van het huwelijkse vermogen, adoptie en draagmoederschap. Daarnaast buigen we ons ook over zaken die strikt genomen tot het werkterrein van andere teams behoren, maar die raken aan het familierecht. Zo hebben we zaken over de Rijkswet op het Nederlanderschap voor team Handel gedaan en voor het team bestuursrecht zaken over de Wet Tijdelijk Huisverbod afgedaan. We behandelen daarnaast ook zaken van het team Jeugd en Zorgrecht wanneer er naast een jeugdbeschermingsprocedure ook een familieprocedure aanhangig is. Zo kan één en dezelfde rechter adequaat de zaken behandelen en hoeven partijen maar één keer naar de rechtbank te komen. Zaken op grond van de Wet op de geestelijke gezondheidszorg en Wet Zorg en Dwang worden ook door rechters uit team Familie gedaan met ondersteuning van juridisch medewerkers van team Jeugd- en Zorgrecht.

Corona

Toen medio maart 2020 het ineens niet meer mogelijk was om fysieke zittingen te doen, hebben we alle urgente zaken met betrekking tot kinderen telefonisch afgedaan. Verder zijn we direct gaan experimenteren met videozittingen. Samen bedachten we nieuwe werkwijzen, pasten we de oproepbrieven aan en stelden we een handleiding op voor procespartijen. Doordat we elkaar trainten en feedback gaven kunnen we inmiddels meer dan de helft van onze zittingen via Skype afdoen.

Zo kunnen we, ondanks de coronamaatregelen het normale zittingsrooster draaien. Deze immense klus konden we alleen klaren doordat de collega's van de administratie, de juridisch medewerkers en rechters goed samenwerkten.

Het bleek soms behoorlijk ingewikkeld om een complexe zaak via een Skype-zitting te behandelen. Marthe Alt-van Endt (foto) deed de eerste Skype-zitting vanuit huis. Na een discussie is uiteindelijk landelijk besloten dat ook bij een Skypezitting vanuit huis een toga wordt gedragen.

Medewerkers administratie werken ook thuis

Toen de werkprocessen voor Skypezittingen en het extra werk door invoering van veilig mailen voldoende was ondervangen, zijn wij op de administratie Familie thuis gaan werken. We zorgen elke dag voor een minimale bezetting op de rechtbank, voor het afhandelen van spoedkwesties en het wegzenden van beschikkingen. Voor het overgrote deel werken we zoveel mogelijk thuis en komen alleen op het werk om te printen en dossiers te wisselen.

Om de zittingszalen in het Paleis van Justitie optimaal te benutten heeft team Familie vanaf mei 2020 avondzittingen gehouden in complexe financiële echtscheidings- en alimentatiezaken.

Het begon met een pilot waarin rechters Henk Wien, Christiaan Meeder en Judith van Ravenstein samen met juridisch medewerkers Maren Corver en Moniek Verkerk deze zittingen op zich namen, waarna alle juridisch medewerkers van team Familie zoveel mogelijk hun bijdrage hebben geleverd.

Pilot telefonie

In december 2020 is de pilot telefonie van start gegaan. Sindsdien komen alle telefoontjes voor onze administratie direct binnen bij het Rechtspraak Service Centrum (RSC) in Utrecht. Daar beantwoorden de medewerkers zoveel mogelijk vragen. Om dat te kunnen doen, hebben ze toegang tot ons administratieve systeem. In de aanloop naar deze pilot hebben ze van ons trainingen gekregen. Vragen die ze niet kunnen beantwoorden, leggen ze aan ons voor.

De vragen waarvoor we het fysieke dossier moeten raadplegen zetten ze naar ons door. Zo houden we meer tijd over voor dossierbehandeling. We gaan de pilot in de zomer van 2021 evalueren.

Filmopnames van het kindgesprek

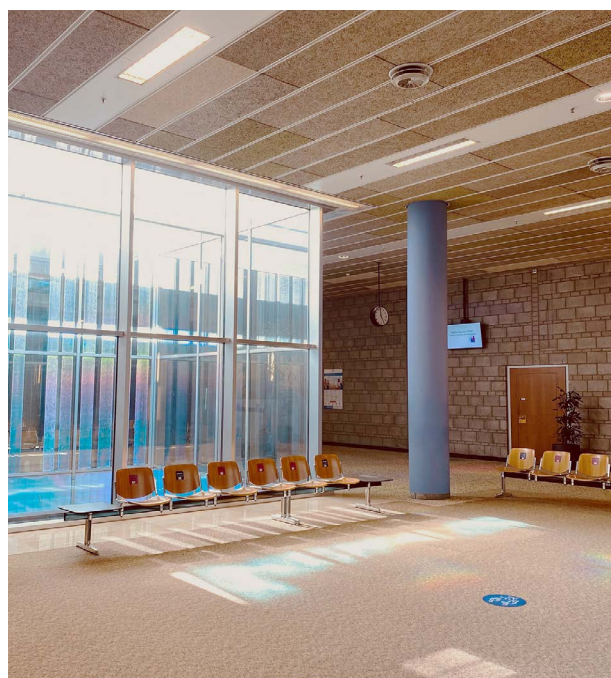
Kinderen hebben het recht om gehoord te worden in familie- en jeugdprocedures. Het [WODC-onderzoek](#) (2020) over de positie van kinderen in het civielrecht bevestigt het belang dat kinderen door de rechter worden gehoord. Maar hoe kun je in de opleiding en trainingen van familie- en kinderrechtshouders voldoende aandacht besteden aan de manier waarop je die gesprekken voert als die altijd achter gesloten deuren plaatsvinden? Bij onze rechtbank hebben we, onder strikte voorwaarden, een documentairemaker toestemming gegeven om deze kindgesprekken te filmen. Daarmee kunnen we kennis delen over onze aanpak en benaderingswijzen. Ook laten we verschillende valkuilen zien. Zo willen we familie- en kinderrechtshouders in Nederland en daarbuiten de gelegenheid bieden om ervaringen en visies te delen en zo onze kennis en vaardigheden vergroten en verdiepen.

Haags Kinderontvoeringsverdrag

Bij team Familie behandelen we, als exclusief bevoegde rechter, alle verzoeken met betrekking tot de teruggeleiding van kinderen naar het land van hun gewone verblijf. Vaak gaat het om complexe scheidingszaken en betekent zo'n ontvoering een persoonlijke drama voor ouders en kinderen. Samen met onze ketenpartners, waaronder de bijzondere curatoren, gespecialiseerde familierecht advocaten

(Diall), de Raad voor de Kinderbescherming en het centrum Internationale Kinderontvoering en de centrale autoriteit van het Ministerie van Justitie en Veiligheid denken we na op welke manier we de schade voor kinderen als gevolg van de plotselinge contactbreuk met een van de ouders kunnen verminderen.

Hoe dergelijke zaken desondanks tot dramatische gevolgen kunnen leiden volgt uit dit bericht: [Wanhopige vader uit Emmen doorkruist Mexicaanse woestijn, zwemt door Rio Grande en steekt illegaal Amerikaanse grens over. Nu zit hij gevangen in El Paso – Dagblad van het Noorden \(dvh.nl\)](#)

Spraakmakende zaken

Malawische adopties

De rechtbank heeft op 24 december 2020 geoordeeld dat een Malawische adoptie moet worden gezien als een sterke adoptie waaruit ook het Nederlanderschap voortvloeit. In de aanloop naar deze zaak organiseerden we een digitale themazitting over de rechtsvraag of een adoptie naar Malawisch recht een zogenaamde sterke of zwakke adoptie is. Bij een sterke adoptie volgt ook het Nederlanderschap voor het geadopteerde kind, bij een zwakke adoptie niet. In de [landelijke media](#) is aandacht geweest voor de gevolgen die de onduidelijkheid over de status van een Malawische adoptie met zich meebrengt: de ernstig zieke Teleza bijvoorbeeld kreeg geen Nederlands paspoort en kon dus niet naar Nederland reizen voor haar noodzakelijke medische behandeling. Hierover werden [Kamervragen](#) gesteld, en beantwoord door de Minister van Buitenlandse Zaken.

Gezamenlijk gezag en omgangsregeling met dochter

Dat een Skype-videozitting in familiezaken strikte regie vraagt van de rechter volgt uit deze zaak die de [Telegraaf](#) haalde. De respectloze en niet te corrigeren wijze waarop de vader zich op de zitting gedroeg speelde een rol bij de beslissing van de rechter om het verzoek tot omgang met het kind af te wijzen.

TEAM JEUGD- EN ZORGRECHT

Bij team Jeugd- en Zorgrecht behandelen we jeugdstrafzaken, leerplichtzaken, civiele jeugd-beschermingszaken (zoals ondertoezichtstellingen en uithuisplaatsingen van jeugdigen) en gedwongen psychiatrische opnames van volwassenen en minder-jarigen in het kader van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) en de Wet Zorg en Dwang (WZD).

Corona

Toen op 18 maart 2020 de deuren van de rechtspraak sloten als gevolg van de coronamaatregelen, merkte het Landelijk Crisis Managementteam vrijwel direct al onze zaken als urgent aan. Dat betekende dat we – op een deel van de jeugdstrafzaken na – vanaf die dag doorgingen met de behandeling van de zaken. We hebben de civiele jeugd- en verplichte zorgzaken telefonisch behandeld en de jeugdstrafzaken voornamelijk via telefonische of beeldverbinding met verdachten en advocaten.

Dit jaar vroeg veel van ons team; terwijl de rechters en juridisch medewerkers veel vanuit huis werkten, zijn de medewerkers van onze administraties het hele jaar vrijwel dagelijks op de rechtbank aanwezig geweest. We hebben in die periode veel geleerd. Zo pasten we werkprocessen aan die de afgelopen jaren onveranderlijk leken: Skypen, mailen, het uitwisselen van schriftelijke standpunten voor de raadkamer gevangenhouding en andere strafzittingen, wekelijkse updates om iedereen op de hoogte te houden van de ontwikkelingen en om moed in te spreken, beter samenwerken; landelijk en lokaal.

In het begin verliepen de zittingen via Skype niet altijd goed, zoals blijkt uit een briefje waarop een minderjarige vanuit de instelling schreef: 'mevrouw, u kunt ook bellen'.

Telefonisch horen in civiele jeugd- en zorgzaken deden we niet in zittingszalen, maar in de kamers van rechters en juridisch medewerkers.

In de loop van het jaar konden we alle jeugdzaken weer als vanouds op zitting behandelen. Een ondertoezichtstelling (OTS)-zaak met acht belanghebbenden en twee tolken in verschillende talen bleek bijvoorbeeld telefonisch praktisch onmogelijk, nog los van het gemis aan non-verbale communicatie. Ook de jeugdstrafzaken konden we weer 'fysiek' behandelen, met de minderjarige verdachten en alle andere betrokkenen in de zaal. Dat gold (en geldt) helaas nog niet voor de verplichte zorgzaken.

Journalisten Saskia Belleman (Telegraaf) en Victor Schildkamp (Algemeen Dagblad) houden 1,5 meter afstand tijdens zitting

Ondanks het vele thuiswerken hebben we zoveel mogelijk geprobeerd om met elkaar in verbinding te blijven. Daarom organiseerden we – toen de maatregelen nog niet zo streng waren – een teamuitje waarbij we (natuurlijk met inachtneming van de voorschriften) hebben gevaren met de Ooievaart (een rondvaart door het oude centrum van Den Haag). Aansluitend borrelden we in kleine groepjes. Via Skype hielden we contact op de wekelijkse rechtterskoffie en via onze team- en jurisprudentie overleggen. In december organiseerden we een online Sinterklaasquiz, waaraan een groot deel van het team meedeed. Alle deelnemers hadden van tevoren onder andere een jeugdfoto ingestuurd, waarbij we moesten raden wie degene op de foto was. Dat zorgde voor veel hilariteit. Daarnaast leverden we een bijdrage aan Sintvoorieder¹. Deze stichting heeft als doel zoveel mogelijk kinderen die in (verborgen) armoede opgroeien een sinterklaascadeau te geven.

Helaas hebben we in 2020 corona nog niet achter ons kunnen laten. Wel kunnen we ons gelukkig prijzen dat er onder de leden van ons team en hun familieleden betrekkelijk weinig zieken zijn geweest en dat we met elkaar het jaar goed hebben kunnen afsluiten.

Nieuwe wetgeving en nieuwe naam

Vanwege nieuwe wetgeving op het gebied van de gedwongen geestelijke gezondheidszorg begon ons team in 2020 met een nieuwe naam: team Jeugd- en Zorgrecht. Twee nieuwe wetten, met nieuwe procedures, nieuwe – soms heel korte – termijnen en naast het Openbaar Ministerie (Wvggz) ook het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) als verzoeker (WZD). De stroom nieuwe verzoeken kwam pas begin maart 2020 op gang. Dat had te maken met het lange voorbereidingstraject van de meeste verzoeken.

De Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) regelt de rechten van mensen die te maken hebben met verplichte zorg vanwege een psychische aandoening. Deze wet kent een geheel andere opzet dan de vroegere wet BOPZ. Onder de Wvggz kan een aantal vormen van verplichte zorg ook in de thuissituatie worden verleend. Bovendien kent de Wvggz een veel langer en intensiever voorbereidingstraject, waarin de gemeente een belangrijke rol speelt. Nieuw is ook de mogelijkheid om beroep in te stellen tegen een door de burgemeester genomen crisismaatregel. Daar werd in 2020 regelmatig gebruik van gemaakt. Een zaak die we in dat kader hebben behandeld, ging over de vraag of een burgemeester een psychiater onder druk had gezet om een medische verklaring af te geven, zodat de betrokkene kon worden opgenomen. Dat was iets waarvoor bij de inwerkingtreding van de Wvggz werd gevreesd. Gelet op de stukken die waren overgelegd om deze stelling te onderbouwen, is er voor gekozen om de zaak meervoudig op een fysieke zitting te behandelen. Uit de verklaringen die op zitting werden afgelegd bleek echter dat er geen sprake van druk was geweest, zodat het beroep uiteindelijk ongegrond is verklaard.

Jeugdstrafzaken

Enkelvoudige en meervoudige jeugdstrafzaken zijn strafzaken tegen verdachten die minderjarig waren tijdens het plegen van het feit. Veel minderjarige verdachten hebben problemen op school en/of thuis. De straffen en maatregelen van het jeugdstrafrecht zijn daarom voor een belangrijk deel gericht op pedagogische beïnvloeding van de minderjarige en bedoeld om ervoor te zorgen dat deze niet opnieuw de fout in gaat. Overigens kunnen niet alleen minderjarigen, maar ook 18- tot 23-jarigen volgens het jeugdstrafrecht worden berecht. Dat kan wanneer dit gelet op de ontwikkelingsfase van de jongvolwassene de meest effectieve manier is om zijn gedrag positief te beïnvloeden.

Samen met het Openbaar Ministerie hebben we de eerste lockdown gebruikt om de zaken voor de Jeugd Meervoudige Kamer (JMK) in kaart te brengen die al langer op behandeling wachtten. Nadat de deuren van de rechtbanken weer opengingen, hebben we een deel van die zaken enkelvoudig behandeld op zogenaamde Jeugd Enkelvoudig Plus (JEK+)-zittingen. Dat gebeurde door een zeer ervaren jeugdstrafrechter en senior griffiers. Daarnaast hebben we met het Openbaar Ministerie afgesproken hoe we ervoor kunnen zorgen dat vanaf eind 2022 alle jeugdstrafzaken binnen de gestelde termijn worden afgedaan. We plannen nu bijvoorbeeld de pro forma-strafzittingen voor (of na) de Jeugdraadkamer voorlopige hechtenis (JRK). Daarmee kunnen op de JMK-zittingen zoveel mogelijk recente zaken inhoudelijk worden afgedaan.

Ernst van jeugdstrafzaken neemt toe

We zagen dit jaar dat de ernst van door minderjarigen gepleegde feiten toeneemt. Naast een levensdelict, behandelden we dit jaar veel zaken waarbij minderjarigen hebben gestoken (soms met ernstig lichamelijk letsel tot gevolg) en veel overvalzaken waarbij jongeren gebruik maakten van (nep)vuurwapens of steekwapens en van fysiek geweld. Gelet op de onrust en overlast die een reeks overvallen op supermarkten/avondwinkels in de omgeving van de Schilderswijk in Den Haag veroorzaakte, zijn deze zaken met voorrang afgedaan in een mini-mega zaak. Eén van de meest opvallende jeugdstrafzaken dit jaar was de zaak van een 15-jarige jongen van wie het gezag van beide ouders was beëindigd door de kinderrechter en die dus van overheidswege een voogd toegewezen had gekregen. Deze jongen zat op het Havo en had nog geen noemenswaardig strafblad. Wel was hij vanwege ernstige gedragsproblematiek geplaatst in een gesloten instelling. In één week tijd had hij samen met een jongen uit dezelfde instelling een snackbar overvallen en een jongen beroofd, na hem met een mes bedreigd te hebben. Daarnaast had hij diezelfde week in z'n eentje een pizzeria overvallen, waarbij hij had gedreigd met een klauwhamer. Hij bekende de feiten en gaf als argument dat zijn voogd had hem al maanden geen zakgeld had gegeven omdat dit nog niet formeel geregeld was. Tijdens zijn voorarrest bleek dat geen enkele instelling hem wilde opnemen vanwege zijn complexe problematiek en motivatie. Nadat verschillende deskundigen zich over de zaak gebogen hadden, heeft de rechtbank een voorwaardelijke Plaatsing in

een Inrichting voor Jeugdigen (PIJ) opgelegd met een proeftijd van één in plaats van twee jaar. De proeftijd begint pas te lopen op het moment dat de jongen strafrechtelijk geplaatst kan worden in de instelling, die na lang soebatten aangaf hem op proef te willen opnemen. Door een kortere proeftijd op te leggen is de jongen – in beginsel – niet nog langer belast met zo'n zware maatregel. Bovendien vindt er op deze manier na een jaar een toetsing plaats over de voortzetting van gesloten plaatsing, door zowel een onafhankelijke gedragswetenschapper als door een rechter. De rechtbank heeft ten slotte een bijzondere curator benoemd. Deze curator zal onderzoeken of de jongen op de plek waar hij nu verblijft kan worden behandeld.

Civiel Jeugdrecht

In civiele jeugdbeschermingszaken beslissen we over ondertoezichtstellingen (OTS) en uithuisplaatsingen (UHP) van jongeren naar pleeggezinnen of (open en gesloten) instellingen. Dat doen we vaak op zitting, maar we nemen ook buiten kantoor tijden spoedbeslissingen. Daarvoor hebben de rechters om beurten piketdienst. Aan het begin van de coronaperiode waren we – net als de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen (jeugdbescherming) bang dat door de sluiting van de scholen de spanning in sommige gezinnen te hoog zou oplopen en dat er daardoor veel meer ondertoezichtstellingen en uithuisplaatsingen zouden zijn. Mogelijk omdat in andere gezinnen het feit dat kinderen niet naar school gingen juist rust en minder stress bracht, bleek dat niet het geval.

Regie

We hebben in het civiel jeugdrecht tijdens de eerste lockdown van de nood ook een deugd gemaakt door meer regie te voeren op zaken. Zodra een dossier binnenkomt, leest één van de juridisch medewerkers het nauwkeurig door en bepaalt hoeveel tijd er voor de mondelinge behandeling op zitting moet worden uitgetrokken (30 of 45 minuten of soms langer) en wanneer de zaak op zitting komt. We proberen om alle eerste verzoeken tot ondertoezichtstelling, al dan niet gecombineerd met een verzoek om een machtiging tot uithuisplaatsing, binnen 3 weken na binnenkomst op een zitting te behandelen. Op de zitting wordt meestal direct uitspraak gedaan. Binnen twee weken ontvangen partijen de schriftelijke beschikking.

Rechtsvragen aan de Hoge Raad

We bogen ons over verschillende juridische vraagstukken, bijvoorbeeld over de reikwijdte van een machtiging tot uithuisplaatsing. Daarover bestaat in de rechtspraktijk veel onduidelijkheid. Op grond van zo'n machtiging kunnen kinderen (in beginsel tijdelijk) bij de met gezag belaste ouder(s) worden weggehaald en in een pleeggezin of residentiële instelling worden geplaatst. Maar wat nu als pleegouders met het kind op vakantie willen en de ouders van dat kind daarvoor geen toestemming geven? Is die toestemming wel nodig, kunnen de pleegouders daar eventueel zelfstandig over beslissen en/of valt dat onder de reikwijdte van de machtiging tot uithuisplaatsing, zodat instemming van de gecertificeerde instelling voldoet? Om daarover helderheid te

krijgen hebben we, in overleg met andere gerechten, prejudiciële vragen voorgelegd aan de Hoge Raad. De landelijke expertgroep jeugdrecht, waaraan wij heel actief deelnemen, was hierbij nauw betrokken.

Zorgrecht

Met ondersteuning van de landelijke en onze lokale werkgroep hebben we ons de nieuwe wetgeving die op 1 januari 2020 van kracht werd snel eigen gemaakt. Het hele jaar organiseerden we 'klasjes' om onderwerpen (opnieuw) te bespreken. Ook bespraken we de jurisprudentie van de Hoge Raad over de nieuwe wetten en ontwikkelden en verfijnden we screenings- en voorbereidingsformulieren. We hadden regelmatig overleg met onze ketenpartners; het Openbaar Ministerie, het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ), de GGZ-instellingen en de advocatuur. Op onze administratie hebben we hard gewerkt, vooral omdat we dubbel zoveel zittingen hadden (tien in plaats van vijf) en omdat sommige zaken binnen drie dagen op zitting kwamen. Bovendien leverde het organiseren van telefonische zittingen meer werk op. We kregen de dossiers binnen via een digitale postbus en per mail. De aanvankelijk opgelopen achterstand (in zaken zonder harde wettelijke termijn) hebben we aan het eind van het jaar helemaal weggewerkt. We hebben voor de verplichte zorgzaken samengewerkt met de familierechters. Vanwege technische problemen bij de zorginstellingen kunnen we nog geen zittingen via Skype doen. We verwachten dat dit begin 2021 wel mogelijk zal worden.

Onderwijs en voorlichting

Samen met de Universiteit Leiden hebben we het Practicum van de Master Jeugdrecht voortgezet. Ook namen we deel aan het Kinderrechtendebat (dit jaar online), waaraan jaarlijks ruim 10 middelbare scholen uit Den Haag meedoen.

KANTON

De kantonrechter neemt binnen de rechtspraak een bijzondere positie in, omdat hij binnen verschillende rechtsgebieden actief is. Hij behandelt binnen het civiele recht zaken tot een bedrag van €25.000, arbeidszaken, huurzaken, consumentenkoopzaken en consumentenkredietzaken met een krediet tot 40.000. Ook bewind, curatele, mentorschap en het verwerpen of (beneficiair) aanvaarden van een erfenis zijn onderwerpen waar hij over beslist.

Leiden

Gouda

TWEE KANTONTEAMS: DEN HAAG EN LEIDEN/GOUDA

Het rechtsgebied kanton bestaat uit twee teams: Leiden/Gouda en Den Haag. In Leiden en Gouda staat een gerechtsgebouw met een eigen balie voor lokale laagdrempelige rechtspraak. In 2020 zijn er door team Kanton Leiden/Gouda circa 26.000 zaken behandeld en door team Den Haag ruim 46.000. We zijn er trots op dat al deze zaken konden worden verwerkt. De goede samenwerking tussen de twee teams leidde, ondanks personeelstekorten/-wisselingen en de impact van het coronavirus, tot mooie resultaten. Niet alleen in cijfers, maar ook in kennisoverdracht en uniformiteit.

Corona

Zodra half maart 2020 de eerste coronamaatregelen van kracht werden, hebben we zoveel mogelijk vanuit huis gewerkt. Om op de administraties op voldoende afstand van elkaar te kunnen werken, maakten we roosters om in ploegen te kunnen werken. Ook regelden we laptops en telefoons voor onze rechters, juridisch medewerkers en onze medewerkers van de administraties. De bodes en de postkamer zorgden ervoor dat zoveel mogelijk dossiers bij de medewerkers thuis gehaald en gebracht kon worden.

Digitalisering

Op de civiele administratie bij team Kanton Den Haag waren we de eerste griffie met thuiswerkmogelijkheden. We deelden onze kennis en ervaring met collega's op andere administraties binnen rechtbank Den Haag, bij andere rechtbanken en bij het gerechtshof.

Online zittingen

Invallende doen we in beide teams veel civiele zittingen via Skype. Bij curatele, bewind en mentorschap zaken maken we veel gebruik van de mogelijkheid recht- of belanghebbenden telefonisch te horen.

Ambtshalve toetsing

Lang niet altijd verschijnen gedaagden op zitting en/of geven ze een schriftelijke reactie. Bij die zaken kan verstek worden verleend en wordt een verstekvonnis gewezen. In een aantal verstekzaken, waarin gedaagde consument is, toetst de kantonrechter of bepalingen in de algemene voorwaarden waarop een beroep wordt gedaan, eerlijk en redelijk zijn voor een consument, de zogenaamde ambtshalve toetsing. Het ambtshalve toetsen is in team Leiden/Gouda onderdeel geworden van het werkproces en wordt met nieuwe deelonderwerpen uitgebreid. Het team sluit nog steeds aan bij de landelijk uitgezette lijn en loopt daarbij indien nodig mee voorop. Dit wordt landelijk gewaardeerd. Evenzo is het ambtshalve toetsen (van met name verstekzaken) in team Den Haag onderdeel geworden van het werkproces en wordt het met nieuwe deelonderwerpen uitgebreid. Beide teams werken op dit gebied intensiever samen.

Werkprocessen/primair proces

Vanaf half maart 2020 moesten onze medewerkers noodgedwongen in korte tijd veel werkprocessen en brieven aanpassen. Dat gold voor alle verschillende zaakscategorieën. Elke aanpassing zetten we op de teamsite, zodat iedereen de laatste stand van zaken kan volgen. Huurzaken zijn tijdens de eerste golf aangehouden en de kanton rolzittingen kwamen stil te liggen. Het was een uitdaging om dit goed te coördineren en met andere kantongerechten, ketenpartners en procespartijen af te stemmen maar het is ons gelukt. Eenvoudige civiele zaken

behandelen we schriftelijk, vanwege de beperkte zittingscapaciteit. We volgen het landelijk advies om zoveel mogelijk thuis te werken.

Aanpassing aan de gebouwen

De gebouwen zijn coronaproof gemaakt, zodat medewerkers en rechtszoekenden veilig en op voldoende afstand van elkaar kunnen zitten, lopen en werken. In Den Haag gebeurde dit centraal (zie ook team Facilitair). Op de locaties Leiden en Gouda hebben medewerkers van de kantoteams dit opgepakt.

Pilot familiair bewind

Team kanton Leiden/Gouda doet samen met Rechtbank Overijssel, Rechtbank Oost-Brabant en Rechtbank Zeeland West-Brabant mee aan de pilot familiair bewind. Hiermee willen we familiair bewindvoerders in staat stellen om (net als professionele bewindvoerders) digitaal te communiceren met de rechtbank. We zijn in september 2020 gestart met de voorbereidingen, de pilot start in februari 2021.

Wijkrechter

Ondanks COVID-19 zijn we er in geslaagd een groot aantal zaken door te laten gaan met inachtneming van de geldende maatregelen. Zittingen hebben we, waar nodig, buiten of in wijkcentra gehouden. In veel zaken weten de wijkrechters samen met partijen goede afspraken te maken. Ook hebben we vonnis gewezen in zaken waar afspraken niet tot het gewenste resultaat hebben geleid. Inmiddels is de wijkrechter steeds meer een begrip geworden, mede dankzij media-aandacht. Het aantal zaken neemt gestaag toe en in 2020 zijn er in Den Haag 83 zaken aangemeld en in Leiden 22. Het Haagse team van wijkrechters is in 2020 uitgebreid van drie naar vijf wijkrechters. De geplande uitbreiding naar kanton Gouda is door COVID-19 niet doorgegaan, maar we streven ernaar om dat in 2021 alsnog te doen. We communiceren als wijkrechter via Twitter en Instagram met een groeiend aantal volgers. In 2020 is de pilot van de wijkrechter positief geëvalueerd en het bestuur van de rechtbank heeft besloten de pilot in ieder geval met een jaar te verlengen tot eind 2021.

Kantonrechter overlegt met bode voordat zitting wordt uitgeroepen

Na de positieve evaluatie vroeg de minister voor Rechtsbescherming ons om een regeling van de 'nabijheidsrechter' te ontwikkelen.

Anders dan bij de wijkrechter hoeft er bij de nabijheidsrechter geen sprake te zijn van vrijwilligheid van beide partijen. Dan wordt het mogelijk om één van beide partijen te verplichten het conflict aan de rechter voor te leggen. Die regeling is volgens de planning medio 2021 gereed en de wijkrechter zal ook met die regeling gaan experimenteren.

Stagiaires

In Gouda heeft een studente van het ROC Mondriaan van 2019 tot februari 2020 stage gelopen bij de administratie. In september 2020 startte een studente van de Universiteit Leiden als stagiaire juridisch medewerker. Haar stage loopt tot februari 2021.

Bijstand aan en door andere teams

Door de kantonrechters van team Leiden/Gouda is bijstand verleend aan teams Straf en Jeugd. Team kanton Den Haag is in het laatste kwartaal van 2020 gestart met intensievere samenwerking met Team Insolventies. Vanuit dat team wordt vanaf december 2020 bijstand verleend bij het verwerken van curatele, bewind en mentorschap zaken. Samen werken we aan de pilot Schuldenrechter, om effectiever en efficiënter te kunnen bijdragen aan het oplossen van schuldenproblematiek.

STRAFRECHT

In het strafrecht beoordeelt de strafrechter of iemand een strafbaar feit heeft gepleegd en daarvoor gestraft moet worden. Hierbij geldt dat de verdachte onschuldig is totdat het tegendeel bewezen is. Een verdachte kan alleen veroordeeld worden voor een feit dat volgens de wet strafbaar is. Het jaar 2020 stond voor een belangrijk deel in het teken van COVID-19. Ondanks diverse beperkingen hebben we veel strafzaken behandeld en afgedaan.

Corona

In 2019 zijn we vanuit onze strafteams met het Openbaar Ministerie begonnen om het planningsproces van zaken van de meervoudige kamer te verbeteren. Daarmee wilden we bereiken dat zaken die gepland zijn, niet op het laatste moment toch niet kunnen worden afgedaan. In februari 2020 wierpen onze inspanningen resultaten af; er stonden steeds meer zittingsrijpe zaken gepland. Echter, in maart 2020 brak de coronacrisis uit: op 17 maart ging de Rechtspraak vrijwel geheel op slot. Voor ons betekende dit dat enkel de hoogstnoodzakelijke zaken doorgingen: de voorgeleidingen, de raadkamer gevangenhouding (beslissingen over de voorlopige hechtenis in zaken van gedetineerden), pro forma's en een beperkt aantal politierechter-snelrecht en supersnelrechtzittingen van verdachten in voorlopige hechtenis. Voor alle overige zaken, getuigenverhoren en zittingen moesten we wachten tot we die konden inplannen.

Telehoren en schriftelijke behandeling

Aangezien vanaf 17 maart 2020 verdachten niet of zeer beperkt aangevoerd konden worden, begonnen we al snel met telehoorzittingen, waarbij verdachten op het politiebureau of in de Penitentiare Inrichtingen bleven. We hadden daarbij veel last van kinderziektes: er was regelmatig sprake van een haperende of geheel ontbrekende verbinding. Alle partijen hebben geïmproviseerd en creatieve oplossingen gevonden. De rekestenzaken zijn tijdelijk afgedaan in schriftelijke rondes. Door de verlaging van de maximumsnelheid op snelwegen dienden meer advocaten een klaag-

schrift in om ingevorderde rijbewijzen terug te krijgen. Om meer zaken per zitting af te kunnen doen, worden deze verzoeken schriftelijk afgedaan.

Verlengde zittingsdagen

Vanaf 11 mei was het Paleis van Justitie weer beperkt open. Inmiddels konden we coronaproof zittingen houden. In de kamers op het kabinet rechter-commissaris en in de zittingzalen waren plexiglasschermen aangebracht. Getuigenverhoren en de zittingen met fysieke verdachten werden weer opgestart en misdrijfzaken konden weer inhoudelijk behandeld worden. Om, ondanks corona-schoonmaakpauzes, toch hetzelfde aantal zaken op een zitting af te kunnen doen, hebben we de zittingen van de politierechter met een uur verlengd. Daarnaast hebben we in de zomerperiode een of twee avonden per week avondzittingen georganiseerd. Dat deden we in overleg met het Parket Centrale Verwerking Openbaar Ministerie (CVOM) en het Functioneel Parket. Zo konden we de ontstane achterstanden deels wegwerken. Vanaf september 2020 hebben we de kantonstrafzaken en Mulderzittingen hervat. Ondanks dat in de tweede coronagolf veelvuldig collega's wegens quarantaine of ziekte hun zitting niet konden doen, is het gelukt om alle zittingen door te laten gaan. Twee keer moesten we gebruikmaken van een Skypeverbinding, waarbij een van de bijzitters op een meervoudige kamer de zitting vanuit huis in quarantaine heeft gedaan. Ook in november en december 2020 hebben we extra zittingen in de avond gehouden. Hiermee konden we de achterstand in zaken waarin het OM

tenuitvoerlegging van een voorwaardelijk strafdeel vorderde wegwerken. Deze zaken waren tijdens de coronacrisis aangehouden.

Kwaliteit

Op kwaliteitsvlak is het vermelden waard dat we een nieuw, overzichtelijker model vonnis, het zogenaamde promisvonnis integraal, hebben ontwikkeld. Door op deze wijze vonnis te schrijven geven we meer inzicht in wat de gebruikte bewijsmiddelen en de aanvullende bewijsoverwegingen van de rechtbank zijn. De bewijsmiddelen worden direct in het vonnis opgenomen. Anders dan in het standaard promismodel doen we dat niet in de vorm van een lopend betoog met voetnoten, waarin naar de betreffende bewijsmiddelen wordt verwezen maar zetten we het bewijs dat de rechtbank heeft gebruikt in een overzicht, waarin de bewijsmiddelen (verklaringen, deskundigenrapportages etc) 'uitgehaakt' zijn weergegeven. Zo wordt direct zichtbaar op welk deel van het bewijsmiddel de rechtbank de bewezenverklaring precies baseert. Ook hebben we een voorbereidingsformulier voor zaken van de meervoudige kamer ontwikkeld. Daarin vermelden we mogelijke bewijsmiddelen al op deze uitgehaakte wijze zodat we daar, in geval van een veroordeling bij het schrijven van het vonnis gebruik van kunnen maken. Zo kunnen we efficiënter vonnissen schrijven en nakijken. Verder hebben we in 2020 het opleiden van juridisch medewerkers en rechters, ook bij het Kabinet RC, planmatiger en gestructureerder aangepakt.

Digitalisering

Een andere belangrijke ontwikkeling is de verdere opschaling van de digitalisering in strafzaken. Het Openbaar Ministerie levert nieuwe zaken vrijwel niet meer op papier, maar digitaal aan. Onze rechters kunnen digitale (ook de omvangrijke) dossiers lezen via een tablet. Inmiddels hebben we het zo geregeld dat de (papier) dossiers worden ingescand zodat iedereen de dossiers desgewenst via een tablet kan benaderen. Het landelijke doel 'Alle Zaken Digitaal', is in 2020 grotendeels bereikt.

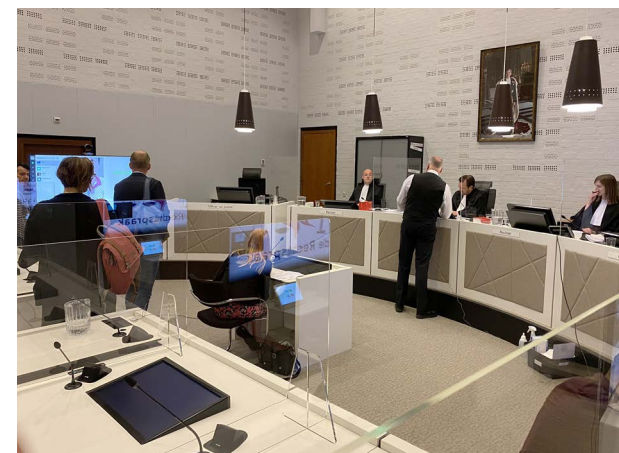
De enorme inzet van iedereen heeft ervoor gezorgd dat we zeer veel zaken af hebben kunnen doen en dat de voorraden (zowel enkel- als meervoudige zaken) inmiddels weer onder het niveau zijn van voor de coronacrisis. Dit is een aanwijzing dat de achterstanden die door corona zijn ontstaan, inmiddels al weer grotendeels zijn ingelopen. Een prestatie waar we met z'n allen trots op zijn.

Spraakmakende zaken

Net als ieder jaar zijn vele bijzondere zaken behandeld. Zonder uitpuittend te zijn, een paar voorbeelden:

Brand in studentenhuis Hillegom

Een brandstichting in Hillegom waarbij een dodelijk slachtoffer, is gevallen. Maolin Zhang, een uit China afkomstige student sterrenkunde, kon bij deze brand niet uit zijn kamer komen. Wat de zaak bijzonder maakt is dat de nabestaanden (de ouders van Maolin) vanuit China via een videoverbinding bij de zitting aanwezig waren en als slachtoffer zo hun spreekrecht konden uitoefenen.

Zitting Brand in studentenhuis Hillegom

Waterpolo-coach

Eén van de laatste spraakmakende zaken die nog net voor de eerste coronagolf werd afgedaan was die van een waterpolo-coach. De man werd veroordeeld voor verkrachting van jonge meisjes die hij trainde.

Brand bij het CBR

In september werd een man veroordeeld voor brandstichting bij het CBR. Hij stichtte brand omdat hij negen keer voor zijn rijexamen was gezakt en kreeg TBS opgelegd.

De dood van Orlando Boldewijn

De verdachte in deze zaak had het slachtoffer hulpeloos achtergelaten in het water. Hij werd schuldig bevonden aan mishandeling met de dood tot gevolg.

Bedreiger van Pieter Omtzigt

De man die Kamerlid Pieter Omtzigt bedreigde is in november 2020 door de politierechter veroordeeld tot een voorwaardelijke celstraf.

De man die een terroristische aanslag wilde plegen op het Binnenhof

In juli 2020 is een man ontslagen van rechtsvervolging vanwege ontoerekeningsvatbaarheid. Hij was met 2 messen naar het Binnenhof gegaan en wilde een aanslag plegen door politici om het leven te brengen.

Dodelijk bootongeluk tijdens de Volvo Ocean race in de Scheveningse Haven

Twee schippers van de boten die betrokken waren bij een aanvaring in 2018 zijn in december veroordeeld tot een werkstraf van 100 uur.

Verder zijn dit jaar weer een groot aantal strafzaken over levensdelicten behandeld, die niet allemaal de landelijk pers hebben gehaald. Niettemin gaat achter elke zaak een tragisch verhaal schuil. De hoogste straf die is opgelegd was een gevangenisstraf van 30 jaar wegens diefstal met geweld, wederrechtelijke vrijheidsberoving en [moord op een 59-jarige man in Den Hoorn](#).

Coronagerelateerde strafzaken

Er zijn ook vele coronagerelateerde zaken afgedaan. Tijdens de eerste golf waren dit zaken van de zogenaamde 'coronahoesters' op de (supersnelrecht) zittingen. Later volgden zaken waarin verzet was ingesteld tegen de boetes wegens overtredingen van de maatregelen bij de Kantonrechter en zaken tegen mensen die waren opgepakt bij demonstraties van de actiegroep Viruswaanzin/Viruswaarheid in juni 2020 (zie foto hiernaast) die onder meer verdacht werden van geweld tegen de politie.

Strafproces MH17

Op maandag 9 maart 2020 is rechtbank Den Haag onder grote nationale en internationale belangstelling begonnen aan het mega strafproces MH17 in de extra beveiligde rechtbank op het Justitieel Complex Schiphol (JCS) te Badhoevedorp.

Eerste zittingsdag

Bij de opening van de eerste zittingsdag benadrukte voorzitter Steenhuis dat een verschrikkelijke ramp heeft plaatsgevonden op 17 juli 2014 toen Malaysia Airlines vlucht MH17 neerstortte. De tenlastelegging van het Openbaar Ministerie is: moord op alle 298 inzittenden en het laten verongelukken van het vliegtuig. Het Openbaar Ministerie vervolgt hiervoor vier verdachten.

Verdachten

Eén van de vier verdachten laat zich bijstaan door twee advocaten. De drie andere verdachten zijn niet verschenen in de rechtbank en hebben zich ook niet laten vertegenwoordigen. Er is hen verstek verleend, het proces gaat door zonder hun aanwezigheid.

Zittingen in 2020

In de periode maart tot en met november 2020 hebben we 18 regie-zittingsdagen gehouden. Eind december 2020 heeft de rechtbank bekend gemaakt dat de start van de inhoudelijke behandeling van het strafproces MH17 wordt verwacht op 7 juni 2021.

Corona

Vanaf half maart 2020 kon, door de uitbraak van de coronapandemie en de bijbehorende maatregelen, slechts een beperkt aantal mensen de zitting in het JCS en het perscentrum bijwonen. Iedereen kon de zitting volgen via de livestream in het Nederlands en Engels. Er hoefden geen zittingen te worden geannuleerd.

Livestream

De livestream is iedere zittingsdag enkele duizenden tot 30.000 keer geopend, vanuit meer dan 60 landen over de hele wereld. De top drie van kijkers komen uit Nederland, Rusland en Oekraïne. Maar ook vanuit het Verenigd Koninkrijk, Australië en de Verenigde Staten is veel belangstelling.

Media-aandacht

Door alle maatregelen rondom het coronavirus is er, na de eerste twee zittingsdagen, weinig (internationale) pers fysiek aanwezig geweest. Het perscentrum is daarom beperkt gebruikt. De nationale en internationale vertegenwoordigers van de media hebben, dankzij de mogelijkheid om het proces via een livestream te volgen, over elke zittingsdag bericht.

Projectorganisatie

Medewerkers van de projectorganisatie dragen zorg voor de huisvesting, logistieke-, facilitaire- en veiligheidszaken en communicatie rondom het strafproces. Vanwege corona, werken zij voornamelijk thuis en op zittingsdagen en incidenteel zijn zij aanwezig op JCS.

Bijstand vanuit andere rechtbanken

Om de inzet van Haagse rechters voor het strafproces MH17 te compenseren is door een aantal gerechten bijstand geleverd. Dat gebeurde doordat rechters voor een zekere periode bij onze rechtbank werden gedetacheerd of doordat ze ingezet werden op een of meer zittingen. Het was leerzaam om ervaringen uit te wisselen, zeker met de rechters die een aantal maanden bij ons hebben gewerkt.

BEDRIJFSVOERING

BESTUURSONDERSTEUNING EN ADVISERING

Team Bestuursondersteuning en Advisering (BO&A) adviseert het bestuur en de leidinggevenden van de rechtbank. We werken samen met landelijke diensten bij de rechtspraak en de bedrijfsvoeringsteams Front en Facilitair. We hebben verschillende afdelingen met vakspecialisten: het Bestuurssecretariaat, P&O, Communicatie en Voorlichting (C&V), ICT/automatisering en Planning, Financiën & Verantwoording (PFV). Verder zijn het Mediationbureau, de controller, de ambtelijk secretaris van de Ondernemingsraad en het secretariaat onderdeel van BO&A.

Afdeling Planning, Financiën en Verantwoording

Al in maart 2020 merkten we dat het vanwege de coronamaatregelen weinig zinvol was om de reguliere planning & verantwoordingscyclus van 2020 en 2021 door te zetten. In korte tijd hebben we daarom een systeem van weekrapportages opgezet. In die rapportages geven we voor ieder team de cijfers over in- en uitstroom van zaken en over het ziekteverzuim. In de bestuursrapportages die we vanaf juni 2020 opstelden, hebben we veel aandacht besteed aan de gevolgen van de coronacrisis voor het reilen en zeilen van de rechtbank. Ook hebben we, vanwege corona, de organisatie en de inhoud van het jaarplan 2021 en de begroting 2021 iets anders ingericht dan gewoonlijk.

Afdeling Personeel en Organisatie

COVID-19

Om de kans op besmetting onder medewerkers en bezoekers zo beperkt mogelijk te houden, hebben we een QuickScan laten uitvoeren. Met een paar aanvullende maatregelen konden we, ook bij toenemende drukte in het Paleis van Justitie, een veilige werkomgeving bieden. Binnen rechtbank Den Haag hebben we een centrale registratie van coronagerelateerde ziekmeldingen opgezet; met de andere paleispartners hebben we contact. Ook onderhielden we maandelijks telefonisch overleg met het cluster-team van de GGD om te toetsen of er aanvullende acties nodig waren.

Tijdens de tweede lockdown merkten we, dat sommige medewerkers last kregen van mentale druk.

Risico Inventarisatie & – Evaluatie

We hebben in 2020 een Risico Inventarisatie & – Evaluatie uitgevoerd om een beeld te krijgen van de gezondheids-, veiligheids- en welzijnsrisico's van onze medewerkers. Op basis van de uitkomsten hebben we psychosociale arbeidsbelasting, fysieke werkomgeving en algemeen arbobeleid aangewezen als thema's waar we komende jaren aandacht aan zullen besteden.

Inpassing van de functies juridisch medewerkers en leidinggevenden in het Functiegebouw Rijk

De functies van de juridisch medewerkers (schaal 8 t/m 12) en leidinggevenden (HJO's) zijn ingepast in het functiegebouw Rijk. Begin september is het

proces voor de juridisch medewerkers afgerond en begin december voor de leidinggevenden. De inpassing is per 1 januari 2021 van kracht.

Klachtbehandeling

Klachten zijn een vorm van externe feedback en we beschouwen ze als een suggestie om onze manier van werken, van het team of de afdeling te verbeteren. We voorzien daarmee in een maatschappelijke behoefte en willen met klachtafhandeling bijdragen aan het vertrouwen van de burgers in de Rechtspraak. In 2020 hebben we 299 klachten afgehandeld. Sommige klachten bestaan uit verschillende onderdelen. In totaal zijn 398 klachtonderdelen behandeld, hiervan is 19% gegrond verklaard. Ter vergelijking: in 2019 waren er 257 klachtonderdelen, verspreid over 232 klachten, waarvan 18% gegrond werd verklaard. Het bestuur heeft alle gegrond verklaarde klachten besproken in de bestuursvergadering en onder de aandacht gebracht van de klachtadviescommissie. Ook bespraken de bestuurlijke portefeuillehouder en de betreffende teamvoorzitter de gegrond verklaarde klachten in hun voortgangsgesprekken. Daardoor kon de oorzaak achter de klacht worden onderzocht; dit leidde verschillende keren tot een verbetermaatregel. In 2020 is tweemaal aan de klachtadviescommissie gevraagd om te adviseren over een bejegeningssklacht. In het kader daarvan hebben gesprekken plaatsgevonden tussen de externe voorzitter van klachtadviescommissie en twee leden van die commissie, de klagers en de rechters waarover is geklaagd. Ter info: jaarlijks publiceert de rechtbank een jaarverslag klachtbehandeling.

Afdeling Communicatie en Voorlichting

De afdeling Communicatie en Voorlichting heeft zich vanaf het begin van de coronacrisis ingezet om de openbaarheid van zittingen zoveel mogelijk te waarborgen, ook in de maanden dat het Paleis van Justitie gesloten was. We hebben regelmatig een livestream ingezet, in de [adoptiezaak](#) en de [5G-zaak](#), de zaak van [Horeca Nederland tegen de Staat](#), de zaak [Milieudefensie tegen Shell](#), verschillende voorlopige voorzieningen (stichting Viruswaarheid), verschillende politierechterzittingen van mensen die verdacht werden van [zeer gevaarlijk rijgedrag](#) en de uitspraak in de zaak over het [Systeem Risico Indicatie \(SyRI\)](#). Bij een octrooizaak over sorteermachines van bloembollen, die gevoerd werd in de virtuele kamer, zijn twee redacties van vakbladen uitgenodigd om de zaak online bij te wonen. Bij verschillende fysieke zittingen was het mogelijk om deze online bij te wonen (via Skype), zoals bijvoorbeeld bij de zaak Greenpeace tegen de Staat over staatssteun aan de KLM en bij de strafzaak tegen de bedreiger van Kamerlid Omtzigt.

Livestream NOS tijdens zitting 5G-zaak

Bezoek Premier Rutte aan rechtbank Den Haag

Minister-president Rutte legde een aantal werkbezoeken af, om zich op de hoogte te stellen hoe er gewerkt wordt bij verschillende organisaties in coronatijd. In mei 2020 bezocht hij de rechtbank.

Instagram take-overs

In de Week van de Rechtspraak in september 2020 hebben we op ons Haags rechtbank Instagram-account collega's met een zogenaamde 'take-over' in beeld gebracht. Met foto's en filmpjes gaven we een inkijkje in het werk van een rechter, een bode, een juridisch medewerker, een beveiliging en een

rechter-commissaris. Dit was zo'n succes dat twee schuldenfunctionarissen inmiddels ook een 'take-over' deden.

Kinderrechtendebat

Op 19 november 2020 organiseerde de Kinder- en Jongerenrechtswinkel het Scholieren Kinderrechten-debat. Middelbare scholieren uit tweede klassen, van praktijkschool tot VWO, gingen met elkaar in debat over actuele thema's die te maken hebben met rechten van jongeren en het VN-Kinderrechten-verdrag. De stellingen gingen onder andere over extra belasting op producten met veel suiker en vet, straf voor ouders van jongeren die zich misdragen en de druk die er op jongeren ligt om te presteren. Twee Haagse rechters zaten in de jury.

Veel mediabelangstelling voor zitting Horeca Nederland tegen de Staat

Interne communicatie

Intern heeft de afdeling Communicatie en Voorlichting (C&V) ervoor gezorgd dat medewerkers op de hoogte werden gesteld van de telkens wisselende coronamaatregelen en zich verbonden bleven voelen met elkaar. Hiervoor maakten we een speciale coronapagina op het intranet, waarop alle nieuwe en gewijzigde maatregelen direct werden geplaatst en waar medewerkers terecht kunnen met vragen over thuiswerken, verlof- en ziektemeldingen bij quarantaine, reiskosten en veiligheid.

Waar ben jij?

In de rubriek 'waar ben jij?' op het intranet vertelden ruim 50 collega's van eind maart tot begin juli 2020 hoe ze aan het werk waren na de uitbraak van het coronavirus. Door foto's van de thuiswerkplek en/of de werkplek op de rechtbank te laten zien en persoonlijke verhalen te vertellen lieten zij goed zien hoe onder soms moeilijke omstandigheden het werk toch 'gewoon' doorging. De afdeling Communicatie en Voorlichting speelde een coördinerende rol.

Online en hybride bijeenkomsten

Bijeenkomsten die gewoonlijk fysiek zijn, zoals gerechtshofvergaderingen, kennismiddagen en lunchlezingen moesten vanwege de coronamaatregelen online en/of hybride worden georganiseerd. In nauwe samenwerking met IVO Rechtspraak zorgden we ervoor dat veel bijeenkomsten online of hybride door konden gaan.

Animatie

Om de medewerkers – of ze nu thuis werken of op de rechtbank – te laten zien wat de prioriteiten voor de komende jaren zijn bij rechtbank Den Haag, hebben we een korte animatie van anderhalve minuut laten maken.

Kennis 10-daagse

Interne communicatie gaat niet alleen om het communiceren van maatregelen en beleid, maar ook over het stimuleren van situaties waarbij collega's elkaar verder kunnen helpen. De afdeling C&V was de stimulerende kracht achter de kennis 10-daagse over online kennisdelen, van 8 tot en met 19 juni 2020. Dankzij goed gelezen blogs van collega's die bijvoorbeeld vertelden over de voorbereiding van een Skypezittingen en dankzij dagelijkse praktische digi-tips konden we veel kennis delen over digitaal werken.

Afdeling functioneel beheer en IT

Om zittingen, ondanks de coronamaatregelen doorgang te laten vinden en medewerkers thuis te kunnen laten werken, hebben we geïnvesteerd in apparatuur om videozittingen en telehoren mogelijk te maken. Daarvoor zijn de zittingszalen aangepast, hebben we grote beeldschermen aangeschaft en audio- en videoapparatuur. Ook zijn computers op vaste werkplekken ingewisseld voor laptops. Hierdoor kunnen alle medewerkers in beginsel efficiënt mobiel werken. Medewerkers met verouderde telefoons hebben een smartphone gekregen.

Liesbeth Starrenburg en Ronald van Heck van het Mediationbureau

Mediationbureau

Bij mediation lossen partijen samen hun conflicten op via bemiddeling van een onafhankelijke derde, de mediator. Ook als er al een gerechtelijke procedure loopt kunnen rechtzoekenden kiezen voor mediation. Rechtbank Den Haag heeft de voorziening mediation naast rechtspraak voor de rechtsgebieden bestuursrecht, civiel (Handel en Insolventies), familie, kanton en strafrecht. Het Mediationbureau is aanspreekpunt voor verwijzingen naar mediation en faciliteert mediations voor partijen. Over de eerste acht maanden van 2020 stond de rechtbank in de landelijke top 3 met het hoogste aantal verwijzingen naar mediation.

Mediation in coronatijd

Het coronaproof maken van de (zittings)ruimtes was niet eenvoudig, want coronaproof boden de mediationruimtes slechts plek voor maximaal vier personen. Onze mediators konden tijdelijk uitwijken naar het gebouw van de Raad voor de rechtspraak op de

Kneuterdijk en incidenteel konden we gebruikmaken van grotere zittingszalen waardoor mediations met grotere groepen konden doorgaan.

Mediation in strafrecht

Slachtoffers die aan de verdachte kunnen vertellen wat voor hen de gevolgen van de gebeurtenissen waren en verdachten die kunnen laten zien dat ze meer zijn dan alleen degene die terecht staan voor het plegen van een strafbaar feit, dat is de waarde van mediation bij strafrecht. In 2020 was het, ondanks de coronacrisis, succesvol: in 85 procent van de zaken werd overeenstemming bereikt en konden verdachten en slachtoffers afspraken met elkaar maken (waarvan in 25 gevallen over een schadevergoeding). In alle strafzaken is ook een beslissing gevolgd van het Openbaar Ministerie of de rechtbank.

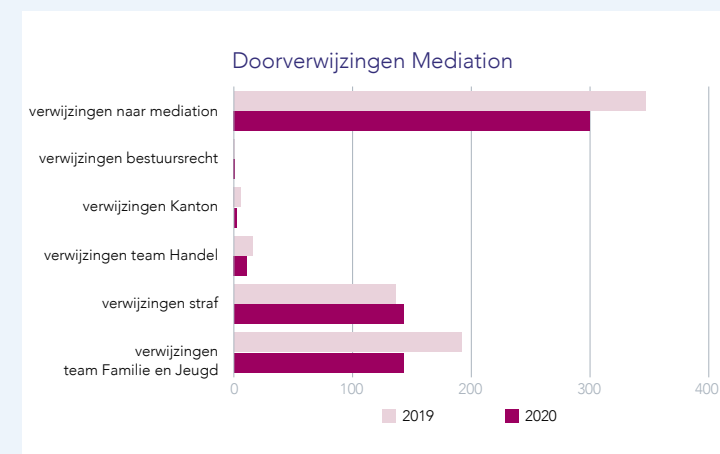
Mediation bij zakelijke conflicten

Op 4 februari 2020 organiseerden we samen met medewerkers bij team Handel een bijeenkomst over mediation in zakelijke conflicten. Hieraan namen medewerkers uit verschillende teams deel. Tijdens deze bijeenkomst presenteerde mediator Marina de Kort-de Wolde de resultaten van een onderzoek naar de kansen en belemmeringen voor zakelijke mediation. Dit onderzoek was uitgevoerd onder advocaten, bedrijven en rechters in Nederland. De voor ons meest opvallende conclusie van het onderzoek is dat zowel advocaten als ondernemingen rechtspraak de minst effectieve manier van geschilbeslechting vinden en dat zij de voorkeur geven aan een combinatie van rechtspraak en mediation. Na de presentatie

hebben we met elkaar van gedachten gewisseld over de vraag of en hoe mediation meer kan worden verweven in procedures.

Mediation als versneller

We zijn in 2020 gestart met team Handel om te verkennen wat mediation kan betekenen voor bure-, bouw-, verdelings- en erfrechtprocedures waarbij rechtszoekenden langer dan gewoonlijk op een uitspraak moeten wachten. Aanleiding is de combinatievorm 'Mediation en Rechtspraak als Versneller' van de landelijke Expertgroep Maatwerk en Mediation. Hiermee wil de Expertgroep een bijdrage leveren aan het inhalen van achterstanden als gevolg van de coronapandemie en aan het verkorten van doorlooptijden van gerechtelijke procedures. Op bestuurlijk niveau (Raad voor de rechtspraak, GLO, PRO en KPO) is deze combinatievorm positief ontvangen. We verwachten in 2021 met deze proef te kunnen beginnen.

FACILITAIR

Team facilitair levert ondersteunende facilitaire producten en diensten. We hebben verschillende afdelingen: het archief, de bibliotheek, huisvesting (bewonersservice, technisch beheer en magazijn) print & post.

Corona

Het jaar 2020 stond ook bij ons voor een belangrijk deel in het teken van de coronamaatregelen. Ondanks de beperkingen hebben we er voor gezorgd dat zoveel mogelijk zittingen door konden gaan. Daarvoor hebben we aanpassingen aangebracht in de diverse ruimtes, zoals spatschermen, signaleringen om afstand te houden, hygiënemiddelen, het beperken van zitplaatsen en de toegang tot het gebouw. Ook hebben we mondkapjes gedistribueerd, extra koeriers- en bezorgdiensten geregeld, ondersteuning geboden bij digitale zittingen en het parkeerbeleid aangepast. We hebben veel tijd besteed aan een ventilatieonderzoek naar de kwaliteit van de installaties.

Gebouw en installatie

Het Paleis van Justitie bestaat uit een grijs gebouw (Paleis 1) en een roze gebouw (Paleis 2). Begin 2020 zijn de liften van Paleis 1 helemaal aangepast. Na wat aanloopproblemen zijn alle liften nu volledig functioneel en betrouwbaar. Paleis 2 is in 2020 aangekocht door het RijksVastgoedbedrijf (RVB), waardoor we te maken kregen met een andere beheersorganisatie. Aan de buitengevel hebben we een grootscheepse

hersteloperatie laten uitvoeren. Komende jaren wordt het Paleis van Justitie grondig gerenoveerd. In 2020 heeft het RVB berekend en getekend welke tijdelijke voorzieningen er nodig zijn gedurende deze renovatie. Hierbij zijn we nauw betrokken. Naar verwachting zal in 2021 het project Vernieuwbouw Paleis van Justitie in een stroomversnelling komen.

Overige projecten

In 2020 hebben we een aantal andere projecten uitgevoerd, waaronder de vervanging van de dienstkleding van alle bodes, beveiligers en facilitair personeel en het ondersteunen van de strafzaak

MH17 op het gebied van huisvesting en archivering. Ook hebben we de bibliotheek aangepast zodat deze beter geschikt is om (kleinschalige) activiteiten te kunnen huisvesten.

Organisatie

In 2020 bereikten Marjos de Jongh, Hans den Bezemer en Dirk de Jong de pensioengerechtigde leeftijd. Daarnaast waren er bij ons team een aantal langdurige zieken en namen verschillende medewerkers afscheid. Daarom hebben we nu veel nieuwe collega's, waaronder teamvoorzitter Sander Halkes. Dat betekent een verlies van veel ervaring, collectief

Bibliotheek in het Paleis van Justitie

geheugen en fijne collega's maar er staat tegenover dat er veel nieuwe collega's zijn gekomen die de ondersteuning van het primaire proces van rechtspraak zo goed mogelijk willen ondersteunen.

FRONT

Team Front levert ondersteunende diensten: beveiliging, gerechtsbodes, centrale balie en telefonie.

Maatregelen 1,5 meter bij de scanstraat

Corona

De rechtbank had met het vervallen/verminderen van de mogelijkheid om fysieke zittingen te houden, veel behoefte om zittingen via telehoren te doen. In verband hiermee hebben we in een samenwerkingsverband met collega's van IVO Rechtspraak en team BO&A voorzieningen getroffen om dit mogelijk te maken – zoals camera's, geluidsapparatuur en videoschermen. Daarbij zorgden we gezamenlijk voor technische en organisatorische ondersteuning bij het tot stand brengen van videoverbindingen. Afhankelijk van de behoefte hebben we de mogelijkheden uitgebreid, waardoor zittingen konden doorgaan. Daarnaast hebben we op het intranet procedures en portalen beschikbaar gemaakt, zodat medewerkers van de juridisch inhoudelijke teams video- en quarantainezittingen kunnen aanvragen. Ook heeft IVO Rechtspraak veel Ultrabooks geleverd om thuiswerken mogelijk te maken en wij hebben een bijdrage geleverd aan de uitgifte ervan. De mogelijkheden om thuis te werken zijn in de loop van het jaar ook uitgebreid voor collega's die werkzaam zijn op de administraties. We hebben ervoor gezorgd dat zij telefoontjes van rechtzoekenden en professionals vanuit huis kunnen beantwoorden. We hebben, samen met de medewerkers van team Facilitair, tijdens de sluiting in maart en april 2020, het Paleis van Justitie coronaproof gemaakt door de algemene delen van de kantoren in te richten met informatieposters, schoonmaakmiddelen, stippen en strepen, en pick-up locaties voor bijvoorbeeld de post. Het grootste deel van de zittingszalen hebben we coronaproof gemaakt, waarbij we zijn begonnen

om de maximale bezetting vast te stellen en te documenteren. Uiteindelijk hebben we drie etages met grote zittingszalen gereed gemaakt met kuschermen, aanpassingen in het aantal zitplaatsen, waarschuwingstekens en schermen bij de toegangscontrole en bodebalies. Ook toen er weer fysieke zittingen mogelijk werden, hebben we continu in het openbaar en het besloten gebied aanpassingen gedaan om het voor procespartijen en medewerkers zo veilig mogelijk te maken. De inhoudelijke teams hebben hieraan een belangrijke bijdrage geleverd, door de kantoren zo in te richten dat iedereen veilig kon werken. Om te voorkomen dat er teveel mensen tegelijk in het Paleis van Justitie zouden komen, hebben we een restrictief toelatingsbeleid opgezet, met een verbeterde aanmeldprocedure voor bezoekers, procesdeelnemers en journalisten en een tweede receptie voor de toegangscontrole.

Integrale Veiligheid & Beveiliging

In 2019 hebben we de crisismanagementorganisatie tegen het licht gehouden en in een nieuwe vorm toegepast op de coronacrisis. Dit heeft goed gewerkt. In 2021 zullen we dit evalueren, waarna we eventuele verbeteringen kunnen toepassen. Om het niveau van beveiliging bij de rechtbank Den Haag te beoordelen hebben we in maart 2020 een externe beveiligingsaudit laten uitvoeren. Uit deze audit zijn verschillende risico's naar voren gekomen, waarvoor we aanvullende beveiligingsmaatregelen moeten treffen. Deze maatregelen hebben te maken met bouwkundige zaken maar ook met het aanpassen van procedures en het gedrag van medewerkers. Hiervoor is een

verbeterplan opgesteld, waaraan we samen met team Facilitair werken. Nog niet alle verbeteracties zijn afgerond, deze worden in 2021 voortgezet.

Medewerkers van de rechtbank werken met privacy-gevoelige informatie en zorgen voor zorgvuldige gegevensverwerking, in overeenstemming met de privacywetgeving. Daarom hebben we in deze tijd, waarin veel mensen thuiswerken, veel aandacht besteed aan het voorkomen van datalekken. We maakten medewerkers bewust van risico's als zij dossiers mee naar huis namen. Om te voorkomen dat er onderweg dossiers kwijt zouden raken, hebben we een interne koeriersdienst opgezet, die dossiers bij medewerkers thuis aflevert en weer ophaalt. In 2020 is er 76 maal een incident voorgekomen met betrekking tot een mogelijk datalek. Met de teamvoorzitters is besproken welke informatie wel en niet mee naar huis genomen mag worden. Bij teams waar veel datalekken plaatsvinden, hebben we gesprekken gevoerd over de oorzaken en hoe datalekken in de toekomst voorkomen kunnen worden.

Op het gebied van autorisatiebeheer (wie heeft toegang tot welke informatie) scoort de rechtbank Den Haag goed. Dat blijkt uit een benchmark en uit een collegiale toets (beide in 2020 uitgevoerd in opdracht van de beveiligingsambtenaar van de Raad voor de rechtspraak). Dankzij de autorisatiewizard kunnen we autorisaties op een goede en gecontroleerde manier toekennen.

Projectgroep telefonische bereikbaarheid

Voor veel mensen is een rechtbank een onbekende organisatie waar ze in hun leven slechts een enkele keer mee te maken hebben. Geen wonder dat veel mensen nog even het zekere voor het onzekere nemen en de telefoon pakken om de rechtbank te bellen. Dankzij een nieuwe applicatie met een beperkt aantal decentrale telefoonnummers, worden we steeds beter bereikbaar en kunnen we de bellers beter informeren. Ook is het nu mogelijk dat een beller in de wachtrij blijft bij de afdeling (in plaats van terug te vallen op de centrale telefonist). Dankzij deze techniek kunnen medewerkers beter zien welke collega's beschikbaar zijn om gesprekken aan te nemen. Het is zelfs mogelijk dat medewerkers die thuiswerken meedraaien in de telefoongroep. Door corona heeft de implementatie even stil gelegen, maar aan het eind van 2020 maakte bijna de helft van de administraties hier gebruik van. In de loop van 2021 zullen alle administraties deze applicatie gaan gebruiken.

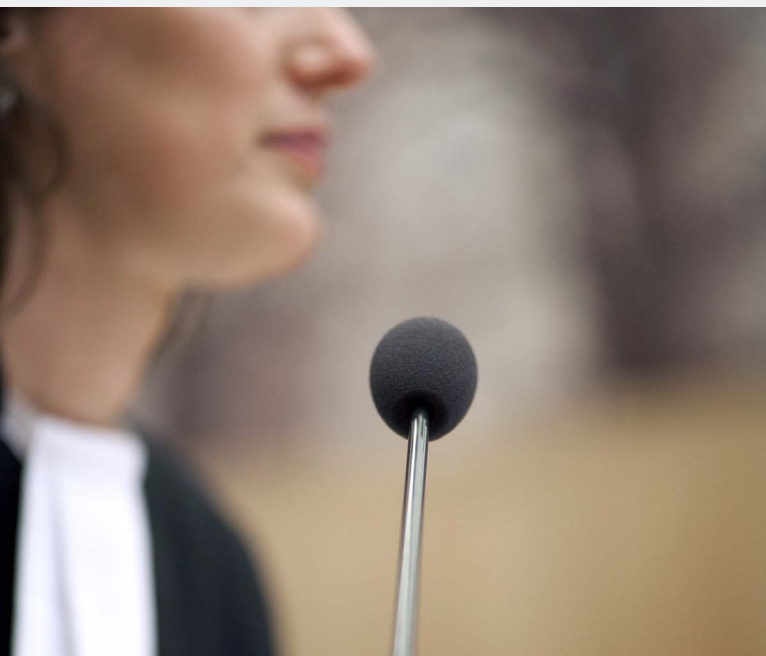
Paleis van Justitie Den Haag

PROJECTEN EN WERKGROEPEN

WRAKINGS- EN VERSCHONINGSKAMER 2020

In een rechtsstaat heeft iedereen recht op een onpartijdige rechter. Wraking is een middel voor procespartijen om dit recht af te dwingen. Een rechter kan worden gewraakt 'op grond van feiten of omstandigheden waardoor de rechterlijke onpartijdigheid schade zou kunnen lijden'. Op grond van feiten en omstandigheden die grond kunnen vormen voor wraking, kan een rechter die een zaak behandelt, verzoeken zich te mogen verschonen.

In de wrakings- en verschoningskamer behandelen we verzoeken tot wraking en verschoning. Het team bestaat uit 20 rechters en 10 juridisch medewerkers. De samenstelling van de kamer is in 2020 gedeeltelijk gewijzigd, omdat verschillende rechters en juridisch medewerkers zijn gestopt als lid, onder meer vanwege vertrek naar een ander gerecht.

Algemeen voorzitter is Jan van Steen, algemeen secretaris is Inge Diephuis. De benoeming tot lid van de wrakings- en verschoningskamer is beperkt tot tien jaren. Om die reden hebben we begin 2020 afscheid genomen van Judith Dop en eind 2020 van Onno van der Burg, die beiden tien jaar lid waren van de wrakingskamer.

Ook voor leden van de wrakingskamer stond een groot deel van het jaar in het teken van aanpassen aan de ontwikkelingen als gevolg van de maatregelen in verband met het coronavirus. Na de sluiting van de rechtbank in maart 2020 hebben we de behandeling van een aantal wrakingszaken ter zitting uitgesteld. In de periode van sluiting van de rechtbanken moest één wrakingsverzoek met spoed behandeld worden. Verzoeker in die zaak heeft uiteindelijk ingestemd met een schriftelijke afdoening van de zaak. Zodra het mogelijk was om weer fysieke zittingen te organiseren, hebben we ook de zittingen van de wrakingskamer direct fysiek behandeld.

Een corona-gerelateerde wrakingszaak heeft dit jaar veel aandacht van het publiek gehad. Dit ging om een zaak van Stichting Viruswaarheid tegen de Staat der Nederlanden, waarin de Stichting de voorzieningenrechter had gewraakt. Zowel de behandeling van dit wrakingsverzoek ter zitting, als de [uitspraak](#), zijn via een livestream uitgezonden. Dit was voor de wrakingkamer een primeur. De kamer heeft deze gelegenheid aangegrepen om het toetsingskader waar de wrakingskamer aan gebonden is, toe te lichten en uit te leggen wat bij de behandeling wél (de rechterlijke onpartijdigheid) en wat níet (de inhoud van de hoofdzaak) getoetst en behandeld kan worden.

In 2020 zijn bij de wrakingskamer 88 nieuwe wrakingsverzoeken ingediend. Dat zijn er meer dan het gemiddeld aantal nieuwe verzoeken dat in de jaren 2015 tot en met 2019 binnenkwam (76). Dit hogere aantal komt mede doordat een aantal verzoekers en gemachtigden meerdere verzoeken hebben ingediend.

In 2020 zijn twee verzoeken tot wraking toegewezen en in twee zaken heeft de rechter in de wraking berust. Tevens zijn er in 2020 twee verschoningsverzoeken binnengekomen. Een verschoningsverzoek kan uitsluitend door een rechter worden ingediend. Eén van die verzoeken was echter door een partij ingediend en is uiteindelijk weer ingetrokken. Het andere verzoek is toegewezen.

WERKGROEP DIVERSITEIT

Bedrijven en organisaties presteren beter als hun personeel een gemengde culturele etnische achtergrond heeft, blijkt uit onderzoek. Ook is het belangrijk dat de samenleving zich in ons blijft herkennen, zodat mensen vertrouwen houden in de rechtspraak. Een divers samengestelde groep medewerkers bereik je niet van de ene op de andere dag. Medewerkers van de werkgroep diversiteit geven adviezen, zodat de werving en selectie (van de juridische professionals) op de lange termijn leidt tot een divers personeelsbestand. Ook wordt ingezet op het vergroten van de interne bewustwording van de noodzaak van diversiteit en inclusiviteit. Ondanks een bewogen jaar kijkt de werkgroep positief terug op alle activiteiten die zijn ontplooid in 2020.

We hebben ons met succes ingespannen om mee te doen aan de Nederlandse Inclusiviteitsmonitor (NIM). De Raad voor de rechtspraak en de Landelijke Klankbordgroep Diversiteit stimuleerden gerechten om hieraan mee te doen. In het laatste kwartaal van 2020 hebben we de medewerkers van de rechtbank gevraagd om de enquête van de NIM in te vullen. Dit leverde een respons op van 32%. Dit was een representatieve steekproef. In 2021 zullen we de resultaten met de NIM bespreken en zullen we bekijken of deze kunnen worden gebruikt bij het voeren van het 'interne gesprek' over diversiteit. Verder hebben we een brainstormsessie georganiseerd met studenten van de Erasmus Universiteit Rotterdam. Zij vertegenwoordigen DiversEUR, een

vereniging die zich inzet voor diversiteit en inclusie binnen het hoger onderwijs. De studenten gaven tijdens de sessie niet alleen interessante input over hoe de rechtbank beter zou kunnen informeren over de verschillende juridische functies, maar ook over rolmodellen, het imago van de Rechtspraak en de inzet van sociale media. Om een meer divers personeelsbestand te realiseren zijn we bezig met het opzetten van een training waardevrij selecteren. Deze is in eerste instantie bedoeld voor medewerkers die zijn betrokken bij het selectieproces. We beginnen met een pilot onder 13 mensen. Bij succes worden hier meer mensen bij betrokken. Er is genoeg werk aan de winkel en we zijn daarom heel blij dat dit er afgelopen jaar nieuwe projectgroep leden en ambassadeurs zijn aangesloten. Voor 2021 hopen we nog meer nieuwe leden en ambassadeurs te verwelkomen.

WERKGROEP INTEGRITEIT

Onpartijdigheid en integriteit dragen bij aan de objectiviteit en onafhankelijkheid van de rechtspraak. De werkgroep Integriteit biedt medewerkers handvatten om in het dagelijks werk met vraagstukken rond integriteit om te gaan. Daarnaast hebben we vier vertrouwenspersonen.

Voorlichting

Door de coronamaatregelen konden we ons minder dan anders laten zien bij fysieke teamoverleggen en andere bijeenkomsten. Daarom probeerden we het onderwerp integriteit tijdens digitale overleg-

momenten in te brengen. Verder hebben we extra aandacht besteed aan de bereikbaarheid van de vertrouwenspersonen.

Boekje over integriteit

Ook in 2020 hebben alle nieuwe medewerkers van de rechtbank Den Haag bij hun beëdiging het boekje over integriteit gekregen. Dit boekje heeft de titel 'Alles wat je altijd al hebt willen weten over integriteit, maar nooit hebt durven vragen'. In 2020 hebben we het boekje aan de veranderde (ambtenaren) regelgeving aangepast.

Vertrouwenspersonen

Een discrete en betrouwbare vertrouwenspersoon hoort het verhaal aan en helpt de medewerker bij het bepalen hoe om te gaan met vermoedens van integriteitschendingen. In 2020 hebben Anne-Mieke Brakel, Eveline Smilde-Schölvinck, Martijn Harms en Karien Oosterhof de medewerkers met raad en daad terzijde gestaan. Op Intro vertelden ze over hun werk in de coronaperiode: 'Dat we elkaar vaak niet in levenden lijve zien, maakt dat de communicatie tussen mensen moeilijker gaat. En daardoor kunnen er allerlei problemen ontstaan. Onder normale omstandigheden loop je toch even binnen en is soms de kou snel uit de lucht. Nu blijven collega's soms veel meer tobben, zonder dat ze hun verhaal kwijt kunnen. En wat op dit moment nog wel eens aan de oppervlakte komt, zijn misverstanden in de onderlinge e-mailcommunicatie. Een e-mailbericht klinkt soms toch anders dan het is bedoeld.'

PROGRAMMA LOKALE AANPAK TIJDIGE RECHTSPRAAK

Veel rechtzoekenden vinden het moeilijk om bij de Rechtspraak informatie te vinden over hun procedure. Bovendien vinden ze de beschikbare informatie vaak lastig te begrijpen. Mensen vinden het bovendien vervelend dat ze zo lang in onzekerheid verkeren. Ze willen weten waar ze aan toe zijn en hoe lang hun procedure nog duurt. En de meeste mensen willen ook dat ze sneller een uitspraak krijgen. De komende jaren onderzoeken alle gerechten hoe zij tijdigheid en voorspelbaarheid kunnen verbeteren. Dit programma is bij rechtbank Den Haag in het najaar van 2020 van start gegaan. Inmiddels is er een plan van aanpak en onderzoeken de teams welke werkprocessen ze kunnen versnellen en waar de totale duur van de procedure korter kan door beter met professionele partners samen te werken. Daarbij maken we gebruik van ervaringen die bij andere rechtbanken zijn opgedaan. Ook onderzoeken we of het proces van roosteren en plannen kan worden verbeterd, waardoor er minder sprake is van piekbelasting en recht kan worden gedaan aan een goede verdeling van de werklast voor de medewerkers en een snellere uitspraak voor de rechtzoekenden. Het programma duurt tot 2023.

PROJECTGROEP SAMEN OP ZOEK

De projectgroep Samen op Zoek naar het verhaal van de rechtbank wil bijdragen aan de interne verbinding en interne samenhang.

Regelmatig organiseert de projectgroep lunchgesprekken over een roman of toneelstuk waarin de Rechtspraak een centrale rol speelt. Voor iedereen die in de Rechtspraak werkzaam is, is de verbeeldingskracht die in het leven geroepen wordt ook een manier om te reflecteren op het werk. In 2020 deden we dat aan de hand van *De Vreemdeling*, van Albert Camus (januari) en *De Koopman van Venetië*, door Shakespeare (september). Het lunchgesprek over *Nacht voor de Scheiding* van Sándor Márai, dat gepland stond voor 14 december 2020, moest vanwege de aangescherpte coronamaatregelen worden uitgesteld. Online organiseerden we een lunchlezing over de Hoge Raad der Nederlanden, door scheidend president Maarten Feteris (26 mei) en over Rudolf Cleveringa, door zijn biograaf Kees Schuyt, op 23 november 2020; tachtig jaar na diens beroemde rede. Daarnaast organiseerden we in de zomer van 2020 een wandeling door het Haagse Bos. Helaas kon het Kerstkoor dit jaar vanwege de coronamaatregelen niet optreden.

TRIAS PROJECT

De wetgevende, uitvoerende en rechterlijke staatsmachten hebben elk hun eigen taak. In onze democratische rechtstaat is de spreiding van deze taken van belang. Zo kunnen de drie staatsmachten elkaar controleren en waar nodig weerstand bieden tegen de andere machten. Spanning is dus inherent aan ons systeem. Wel moeten de machten de gezamenlijke taak in beeld te houden: de rechtsstaat vormgeven door overleg én tegenwicht. Het Trias-project is opgezet in samenwerking met de Academie voor Wetgeving, de SSR en de Hoge Raad. Met dit project willen we mensen op de werkvloer binnen de verschillende staatsmachten structureel met elkaar in contact brengen. Laagdrempelig, online en offline, in duo's en met laagdrempelige contacten. Voor de website, die vlak voor de jaarwisseling van 2020 werd gelanceerd, hebben in 2020 vijf verschillende deskundigen een blog geschreven. We hebben een LinkedIn-groep gestart, waar circa 50 professionals uit de verschillende staatsmachten onderling in besloten sfeer kunnen discussiëren over actuele vraagstukken rondom de rechtsstaat en de trias politica. Vanwege corona moest de bijeenkomst van 23 juni 2020 bij de Hoge Raad worden afgezegd en konden de trainees van de Academie voor Overheidsjuristen/Academie voor Wetgeving de rechtbank niet bezoeken. Beide activiteiten zijn uitgesteld tot 2021. Ondertussen gaat het gesprek digitaal door, met vertegenwoordigers van onder meer de VNG, de Eerste Kamer en de Universiteit Tilburg.

SAMENWERKINGSVERBAND MET UNIVERSITEIT LEIDEN 2020

Een belangrijk onderdeel van ons kwaliteitsbeleid is het samenwerkingsverband met de Universiteit Leiden, waarbij medewerkers van rechtbank en universiteit kennis en ervaring, theorie en praktijk uitwisselen. In 2020, waarin veel studenten online onderwijs volgden en de rechtbank een tijd moest sluiten hebben we veel aandacht besteed aan het organiseren van alternatieve manieren van contact tussen rechtbankmedewerkers en studenten.

Bijzondere leerstoel

'Rechtspraak die zich niet bezighoudt met het feitelijke probleem en de emoties die aan het juridisch geschil ten grondslag liggen, mist de band met de werkelijkheid. Maar rechtspraak die zich teveel met deze problematiek bezighoudt, vervreemdt zich van zichzelf' aldus Rogier Hartendorp, in zijn oratie op 31 januari 2020. Hij pleit voor een balans tussen het autonome recht, gebaseerd op de *rule of law* waarin rechtmatigheid, voorspelbaarheid en rechtszekerheid leidende principes zijn in het responsieve recht. Daarin worden recht en rechtspraak pragmatisch ingezet om conflicten op te lossen. Sinds maart 2019 bekleedt Rogier Hartendorp de leerstoel Maatschappelijke Effectiviteit van de Rechtspleging. Deze bijzondere leerstoel is in 2011 vanuit de rechtbank ingesteld om de kennisuitwisseling tussen de Rechtspraak en de Leidse juridische faculteit te bevorderen.

Masterclass 2020

In februari en maart 2020 heeft een groep van 12 rechtenstudenten een aantal weken bij verschillende teams stage gelopen. De Masterclass is een uniek concept en voor studenten een mooie gelegenheid om kennis te maken met de Rechtspraak. Ook dit jaar hebben de studenten een belangrijke bijdrage geleverd aan de startbijeenkomst, waarbij bestuursleden en medewerkers van de rechtbank aanwezig waren.

Bezoek van studentenverenigingen

In februari 2020 brachten leden van studentenvereniging SOS een bezoek aan de rechtbank. Na het bijwonen van een politierechterzitting gingen zij onder leiding van een strafrechter aan de slag met een geanonimiseerde casus. De studenten waren zeer enthousiast. Helaas moest het bezoek van studievereniging Themis vanwege de coronamaatregelen worden afgezegd.

Studenten Masterclass 2020

Onderzoek naar digitale zittingen

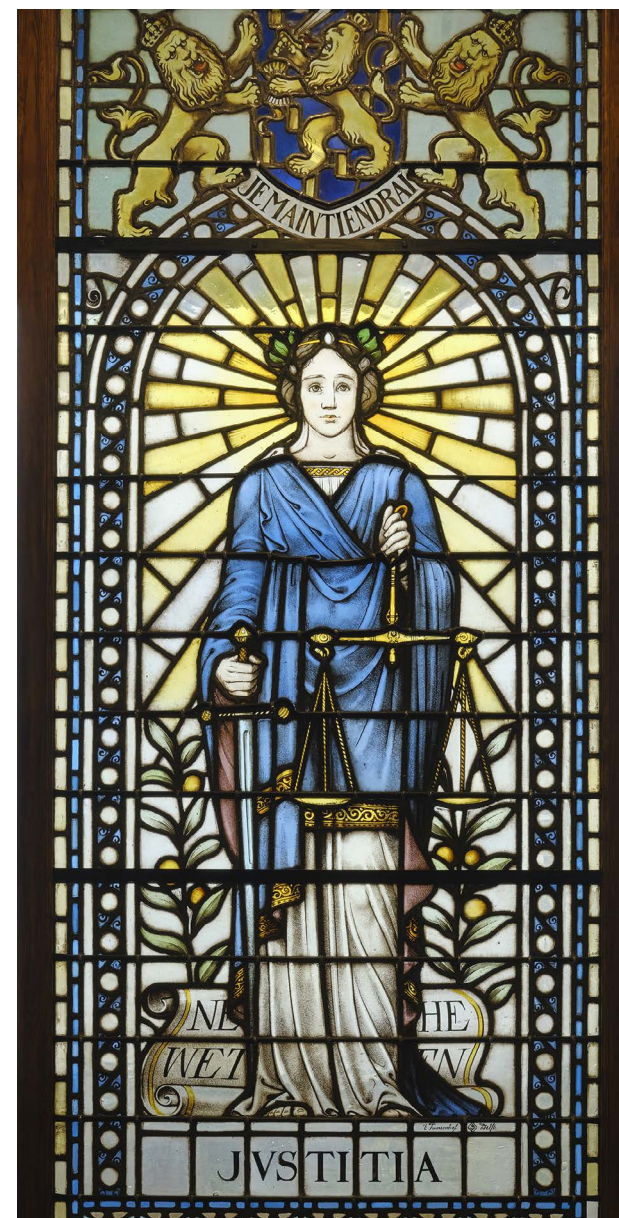
Advocaten en rechtzoekenden blijken overwegend positief over digitale handelszaken. Het bespaart hen reistijd en het is gemakkelijker om een nieuwe zitting in te plannen. Medewerkers van team Handel hadden iets meer – vooral praktische – bezwaren. Dat waren de voornaamste uitkomsten van het onderzoek Digitale handelszaken in coronatijd, uitgevoerd door twee studenten in het kader van het Honourscollege. Ze spraken daarvoor met 29 advocaten, 21 medewerkers bij team Handel en vijf rechtzoekenden. Zij stelden vragen over onder andere gezag, procedurele rechtvaardigheid en de mogelijkheid om te kunnen schikken. Dit onderzoek is tot stand gekomen door medewerking van en begeleiding door medewerkers van team Handel.

Rechtbanksessies

Dit jaar waren rechtbankbezoeken van eerstejaars-tutorgroepen niet mogelijk als gevolg van de coronamaatregelen. Bij wijze van alternatief bracht een aantal rechters en juridisch medewerkers een bezoek aan een of twee tutorgroepen van ongeveer 20 studenten. Met de groep werd gekeken naar een video over de rechtspraktijk. De rechter/juridisch medewerker ging vervolgens in gesprek over de video en gaf uitleg. Onderwerpen waren bijvoorbeeld: Wordt deze persoon terecht als verdachte aangemerkt? Lost het oordeel van de rechter hier iets op? Hoe kom je als rechter tot je oordeel, en hoe zou je in dit geval oordelen? De video werd gekozen door de tutoren, ze hielden daarbij rekening met de interesses van de groep.

Dialogbijeenvakomsten

Met medewerkers van het Instituut Metajuridica organiseert de rechtbank een serie dialogbijeenvakomsten waarin aan de hand van klassieke teksten uit de rechtsfilosofie en rechtstheorie gereflecteerd wordt op de rechterlijke rol, de verhouding tot de wetgever en de grondslagen van de rechterlijke oordeelsvorming. Afgelopen jaar is Courts van Shapiro besproken.

Glas-in-loodraam met beeltenis Vrouwe Justitia in Paleis van Justitie

Dit is rechtbank Den Haag:

Bestuursrecht | Belastingrecht

Geschillen tussen burgers en overheid.

Militaire ambtenarenzaken.

Handel

Civiele zaken beslechten tussen burgers, bedrijven en overheid.

Octrooizaken.

Kort geding en bodemzaken waarin de staat gedagvaard wordt.

Insolventies

Faillissementen en surseances van betaling.

Wettelijke schuldsaneringsregeling.

Toezicht houden op curatoren en bewindvoerders.

Pilot Schuldenrechter.

Strafrecht

Strafbare feiten berechten: van parkeerbonnen tot terrorismezaken.

Wet internationale misdrijven.

Wet Inlichtingen en Veiligheidsdiensten.

Familie & Jeugd

Jeugdstrafzaken, leerplichtzaken, civiele jeugdbeschermingszaken en WVGZ.

Internationale kindontvoeringen.

Familiezaken.

Alternatieve toegang tot de rechter voor zaken met kinderen.

Internationale familie- en burgerzaken.

Kanton

Arbeidsrecht, huurrecht en consumentenrecht.

Curatele, bewind en mentorschap.

Zittingslocaties in Den Haag, Leiden en Gouda.

Wijkrechters in Den Haag en Leiden.

Bedrijfsvoering

Veiligheid en toegankelijkheid.

Begeleiding van bezoekers.

Ondersteunen en adviseren

bestuur en teams.

- = ons werk
- = initiatieven voor maatschappelijke vraagstukken
- = exclusieve bevoegdheden

Dit vinden wij belangrijk:

samenwerken

kennis delen

sociale gedrevenheid

een open cultuur

verantwoordelijkheid nemen

Rechtspraak maakt samen leven mogelijk

Samen werken wij aan snelle, toegankelijke en deskundige rechtspraak.

Samen zijn wij de Haagse rechtbank.

Voorwaarden voor een rechtvaardige samenleving:

Eerlijke, onafhankelijke en onpartijdige rechtspraak met duidelijke spelregels die voor iedereen gelden.
Niemand hoeft bang te zijn voor machtsmisbruik, willekeur of het recht van de sterkste.

Functies van de Rechtspraak:

Strafbare feiten
berechten.

Geschillen beslechten van
burgers en overheid.

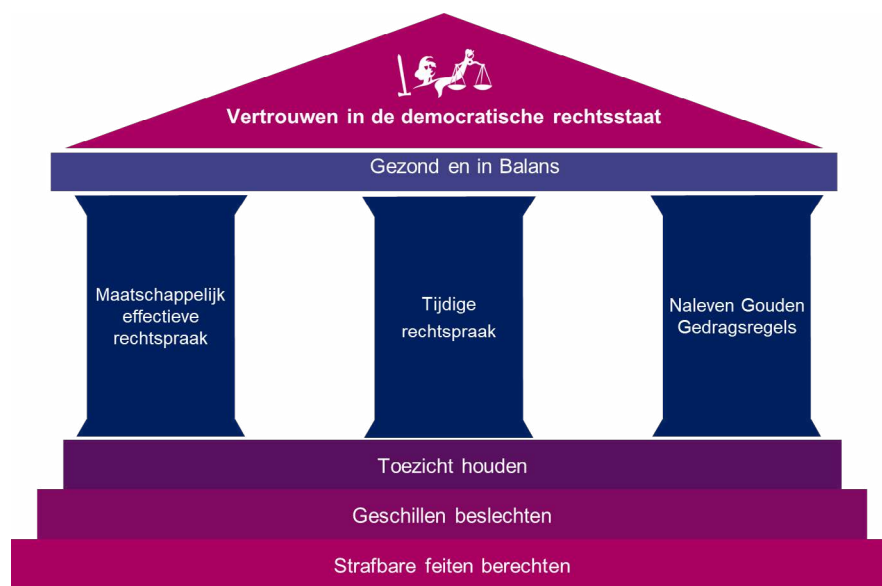
Toezicht houden op personen,
bedrijven en organisaties.

JAARPLAN 2020

Om het vertrouwen in de democratische rechtsstaat te vergroten zetten we in Den Haag meerjarig in op de drie pijlers: Maatschappelijk effectieve rechtspraak, Tijdige rechtspraak en het Naleven van gouden gedragsregels.

Ons doel is een rechtbank die gezond is en in balans en die bijdraagt aan het vertrouwen in de democratische rechtsstaat. Om de samenhang tussen de functies voor de rechtspraak en de prioriteiten te visualiseren hanteren wij het beeld van het 'huis van de rechtspraak'. De teams hebben deze pijlers gebruikt om hun jaarplannen voor 2020 (en ook voor 2021) vorm te geven.

Deze prioriteiten zagen op de verdere ontwikkeling van goede, efficiënte en maatschappelijk relevante rechtspraak. In dit Jaarverslag leggen wij verantwoording af over de behaalde resultaten ten aanzien van deze prioriteiten. De coronacrisis, met alle maatregelen om verspreiding van het virus zo veel mogelijk te voorkomen en de stappen die door de Rechtspraak zijn gezet om doorgang van zittingen gedurende de crisis zoveel mogelijk te stimuleren, maakt van 2020 echter een bijzonder jaar. Het meerjarenplan en de daarop behaalde resultaten moeten daarom in het perspectief van deze bijzondere omstandigheden worden gezien.

PRIORITEIT MAATSCHAPPELIJK EFFECTIEVE RECHTSPRAAK

Goede rechtspraak bestaat niet alleen uit het doorhakken van juridische knopen. Op sommige terreinen is er behoefte aan een rechter die het gehele conflict bekijkt. De gedachte is dat de rechtspraak in samenwerking met belanghebbenden verkent wat zij kan doen om tot betere antwoorden te komen. In 2020 heeft rechtbank Den Haag stappen gezet naar rechtspraak die maatschappelijk effectief is. In de teams/rechtsgebieden is daar op verschillende wijzen invulling aan gegeven. In de onderstaande opsomming worden de resultaten en de voortgang in 2020 opgenomen van activiteiten die ervoor hebben gezorgd dat de rechtbank beter kan aansluiten bij de maatschappelijke behoeften:

- Om te verkennen of een andere rol van de rechter leidt tot verhoging van effectiviteit van de schuldhulpverlening zijn de teams Insolventies en Kanton in 2020 de pilot Schuldenrechter gestart. Uitgebreide uitleg over dit project is opgenomen onder de Pilot Schuldenrechter bij team Insolventies. Eén van de belangrijkste maatregelen, de inzet van de schuldenfunctionarissen op rolzittingen van team kanton Den Haag, is door de coronacrisis stilgevallen in de periode van half maart tot 1 september 2020 (rolzittingen vonden in die periode uitsluitend schriftelijk plaats). Met diverse andere maatregelen uit de pilot is voortgang geboekt. Achter de schermen is het projectteam

Schuldenrechter medio 2020 nieuw leven ingeblazen en is de projectsturing en communicatie aangescherpt. Er zijn checklists gemaakt voor het indienen van verzoekschriften. Er is een periodiek overleg met ketenpartners ingevoerd. Vanaf 1 september 2020 zijn de schuldenfunctionarissen ook weer inzetbaar bij de kantonrozzittingen: zij voeren nu telefonische doorverwijzingsgesprekken met schuldenaren.

- In 2020 is het programmaplan 'Procedure Gezamenlijke Toegang Ouders (PGTO)' definitief vastgesteld. Het doel is om in scheidingszaken waarbij kinderen zijn betrokken de ouders gezamenlijk alle informatie die van belang is aan de rechtbank te doen verstrekken en een overzicht te maken van waar zij het over eens zijn en welke beslispunten nog voor de rechter open liggen. Een snelle interventie van de rechter waarin regie wordt gevoerd op de voorliggende beslispunten moet leiden, naast het beperken van schade aan de ouderrelatie en de kinderen, tot verkorting van de doorlooptijden. In verband met corona is de implementatie uitgesteld tot het eerste kwartaal van 2021.
- De Kanton-teams hebben in 2019 geïnvesteerd in de pilot wijkrechter. Meer hierover is opgenomen in het hoofdstuk over de resultaten uit de teams. De doelstelling is verbetering van de leefbaarheid in de wijk door effectieve rechtspraak. Partijen komen niet naar de rechtbank toe, maar de rechter bezoekt hen in de wijk om op laagdrempelige manier in gesprek te gaan over het conflict en met de betrokkenen tot een oplossing te komen.

Indien dat niet lukt, doet de rechter uitspraak. De teams waren begin 2020 klaar om de pilot voort te zetten en meer zaken te gaan behandelen. Door toedoen van corona zijn tot op heden een beperkt aantal zaken op deze wijze afgedaan.

- De rechtbank heeft in 2020 ook ingezet op 'klare taal': heldere en als dat kan, mondelinge uitspraken. In 2020 heeft een deel van de rechters/juridisch medewerkers in het cluster Bestuursrecht/Belastingrecht cursussen gevolgd gericht op duidelijke taal en mondelinge vonnissen. De (vervolg)cursussen voor de andere medewerkers zijn in verband met corona uitgesteld. Het is de bedoeling medewerkers die de cursussen nog niet hebben gevolgd dat alsnog gaan doen. Ook wordt aangesloten bij de landelijke expertisegroep. Bij Belastingrecht is ook een bouwstenen-commissie ingevoerd ter verbetering van vonnissen.
- Team Insolventies heeft de pilot mediation in 2019 uitgevoerd, waarbij standaard mediation door de RC ter sprake wordt gebracht en wordt doorgevraagd naar de proceskansen en de wijze van geschillenbeslechting. De evaluatie van de pilot mediation bij Insolventies is 2020 afgerond. Gelet op de positieve resultaten willen we hiermee voortgaan.
- Voor het vergroten van maatschappelijke effectieve rechtspraak zijn door team Jeugd- en zorgrecht in samenwerking met team Familie zoveel mogelijk zaken gecombineerd behandeld en zijn plannen gemaakt om meer familiezaken bij Jeugd- en Zorgrecht te behandelen.

- Het project telefonische bereikbaarheid is in 2020 van start gegaan met het doel de rechtbank beter toegankelijk te maken voor rechtzoekenden. Mede dankzij de introductie van een nieuwe applicatie, is de telefonische bereikbaarheid in 2020 verbeterd. Trainingen 'klantgericht telefoneren' voor administratieve medewerkers lopen door in 2021. Door corona is de implementatie enigszins vertraagd, maar bij ongeveer de helft van de teams is het nieuwe systeem ingevoerd.

PRIORITEIT TIJDIGE RECHTSPRAAK

Nederland heeft inhoudelijk goede rechtspraak. Het lukt ons in veel gevallen evenwel niet om rechtzoekenden binnen een acceptabele termijn hun recht te geven. Verschillende rechtsgebieden binnen de rechtbank Den Haag hebben te maken met oplopende werkvoorraden, die mede door de corona-epidemie zijn vergroot. Er wordt binnen de rechtbank hard gewerkt om die achterstanden in te lopen, maar mede vanwege een al langer bestaand rechterstekort is het (volledig) wegwerken van de werkvoorraad voor veel teams niet haalbaar gebleken. Rechtbank Den Haag richt zich al langer op het verkorten van de doorlooptijden door werkprocessen slimmer en efficiënter te maken, zonder werkdruk te verhogen. In de teamjaarplannen voor 2020 waren hiervoor diverse activiteiten opgenomen. Vanwege de beperkingen in de uitvoering die COVID-19 veroorzaakte, alsmede de werkdruk die de oplopende werkvoorraden met zich meebracht, zijn deze niet allemaal of niet allemaal volgens planning uitgevoerd.

Hieronder wordt een korte opsomming gegeven van enkele initiatieven van teams:

- Bij de implementatie gooide corona weleens roet in het eten, maar af en toe zijn er in 2020 toch mogelijkheden gevonden om regievoering op zaken in te voeren of te verbeteren.
 - Door screening vooraf zijn bijvoorbeeld meer familiezaken schriftelijk afgedaan.
 - In 2020 is er door de strafteams naar toe gewerkt dat regie op verzoeken van de verdediging zoveel mogelijk wordt belegd bij de RC en dus niet op de MK-zitting.
 - Bij Kanton is de in 2019 gestarte pilot voor schriftelijke afdoening van bewindzaken in 2020 verder uitgevoerd volgens het plan van aanpak. De evaluatie is in 2020 uitgevoerd. De pilot was succesvol en dit leidt in 2021 tot een definitieve aanpassing van het werkproces.
- Een nieuwe werkwijze ter verbetering van toezicht op bewindvoerder is met een pilot van start gegaan. Het doel is te zorgen dat bewind niet langer duurt dan nodig is door beter toezicht op de bewindvoerders. De pilot is wel gestart, maar de evaluatie is doorgeschoven naar 2021.

Naast de hiervoor genoemde resultaten is in 2020, in navolging van het landelijk Programma Tijdige Rechtspraak, een lokaal plan van aanpak Tijdige Rechtspraak opgesteld en in uitvoering genomen. De rechtbank Den Haag heeft een bestuurlijk portefeuillehouder aangewezen als verantwoordelijke voor de uitvoering van het lokale programma.

Verder is een lokaal coördinator benoemd die een programmateam heeft gevormd. De uitvoering van het programma ligt vanaf 2021 bij de teams die elk voor zich projectteams hebben gevormd uit eigen geledingen, waarin zo mogelijk elke geleding is vertegenwoordigd.

Hoofdingang Justitieel Complex Schiphol (strafproces MH17)

PRIORITEIT GOUDEN GEDRAGSREGELS

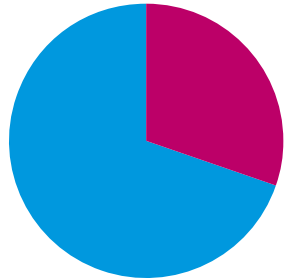
Met deze afgesproken regels laten de medewerkers van de rechtbank zien wat goede rechtspraak is en wat de maatschappij van ons mag verwachten. Dit betekent o.a. aandacht voor een professionele cultuur waarin medewerkers respectvol met elkaar omgaan en open staan voor feedback.

In de jaarplannen van de teams voor 2020 waren diverse activiteiten voorzien waardoor naleving van de gouden gedragsregels zou worden gestimuleerd of verder ontwikkeld, zoals het structureel vormgeven van vakinhoudelijke kennisdeling en het respectvol geven van feedback. Dit zou veelal gebeuren in geplande groepsbijeenkomsten, zoals teamdagen, feedbacktrainingen, jurisprudentie-overleggen en overleggen van kennisgroepen. Vanwege risico's op besmetting zijn in 2020 juist activiteiten waaraan meerdere mensen gelijktijdig deel zouden nemen veelal afgelast of uitgesteld.

In zoverre de corona-beperkingen dat toestonden is door teams wel gewerkt aan (het organiseren van) professionalisering en professionele kennisdeling, o.a. via online-trainingen samenwerking/uitwisseling van kennis tussen teams, zoals op het gebied van toezichtzaken bij Insolventies en Kanton of kennisgroepen bij de strafteams. Veel van de geplande feedbacktrainingen en teamdagen zijn uitgesteld tot in 2021, maar het geven van feedback heeft wel aandacht gekregen van leidinggevendenden, bijvoorbeeld bij team Familie, waar dit een vast onderdeel geworden is van de overlegstructuur.

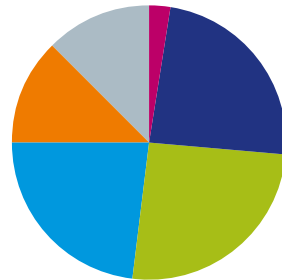
ALGEMENE CIJFERS

Medewerkers naar geslacht

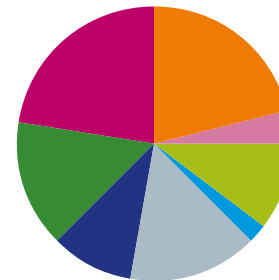
● Vrouw	664
● Man	289

Medewerkers naar leeftijd

● 0-24	25
● 25-34	227
● 35-44	244
● 45-54	220
● 55-59	120
● 60+	117

Medewerkers per cluster

● Bedrijfsprocessen alg	202
● Belastingrecht	37
● Bestuursrecht	98
● Civiel recht	22
● Familierecht	144
● Handelsrecht	95
● Kantonrechtspreek	141
● Strafrecht	214

Rechtszaken per jaar

● 2017	160.733
● 2018	149.192
● 2019	152.318
● 2020	132.505

Medewerker naar functie

188 rechters

299 juridische ondersteuning

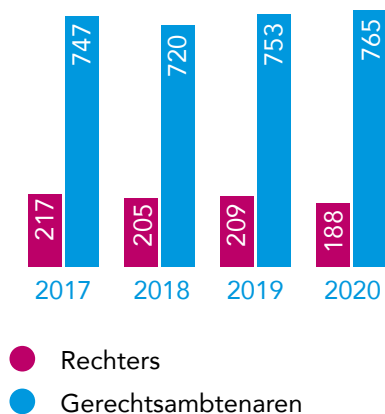

345 administratie

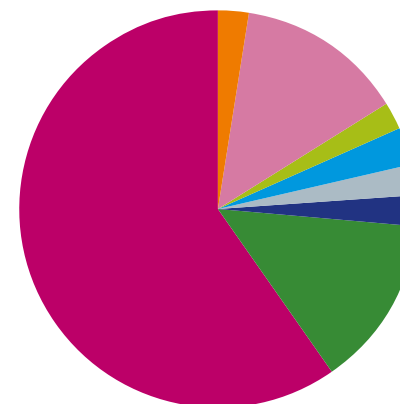
121 bedrijfsvoering

Medewerkers per jaar

Rechtszaken per categorie

	2017	2018	2019	2020
Handelszaken	5.268	5.197	4.503	3.654
Familiezaken	17.915	17.682	18.584	17.938
Civiel kort geding	4.283	3.549	3.336	3.014
Bestuurszaken alg.	6.323	4.601	3.914	3.943
Vreemdelingenzaken	3.428	3.624	4.097	3.142
Belastingzaken	3.384	4.045	4.121	3.340
Strafzaken	20.152	19.061	19.303	18.443
Kantonzaken	99.980	91.433	94.460	79.031

2020

CIJFERS CENTRALE INFORMATIE BALIE

713 getuigen
deskundigen

29.797 afgegeven
apostilles

Bij een apostille is de verklaring van de rechtbank voldoende om een handtekening in het buitenland te laten accepteren.
Voor landen die niet bij het apostilleverdrag zijn aangesloten moet er ook nog een stempeltje van buitenlandse zaken en ambassade betreffende land bij.
Dat proces heet legalisatie

6.949 afgegeven
legalisaties

7.357 tolken,
ingezet bij OM
en Rechtbank

2.727 geleverde
vertalingen

TOELICHTING OP DE RESULTATEN

Lamitie Productie

De volgende tabel geeft een samenvattend overzicht van de productie in 2020.

Zaakscategorie	2019 Begroting (#)	2019 Realisatie (#)	2019 Verschil (%)	2020 Begroting (#)	2020 Realisatie (#)	2020 Verschil (#)	2020 Verschil (%)
Handelszaken	5.533	4.503	-18%	5.275	3.654	-1.621	-31%
Familiezaken	17.725	18.584	5%	19.515	17.938	-1.577	-8%
Civiel kort geding	3.700	3.336	-10%	3.650	3.014	-636	-17%
Bestuurszaken alg.	4.930	3.914	-20%	4.347	3.943	-404	-9%
Vreemdelingenzaken	4.018	4.097	2%	3.842	3.142	-700	-18%
Belastingzaken	4.450	4.121	-7%	4.100	3.340	-760	-19%
Strafzaken	18.441	19.303	5%	20.316	18.443	-1.873	-9%
Kantonzaken	98.504	94.460	-4%	100.465	79.031	-21.434	-21%
Totaal	157.301	152.318	-3%	161.510	132.505	-29.005	-18%

Handelszaken

Handel

Het aantal afgehandelde bodemzaken is ca. 14% achtergebleven ten opzichte van de bestuursafpraak. Oorzaken daarvoor zijn, naast de beperkende maatregelen om op zitting te verschijnen vanwege het coronavirus, o.a. onderbezetting en enkele megazaken, waaraan in 2020 veel uren zijn besteed. Daarnaast zijn er minder handelsrekenen (-23%) en minder scheiding-verdelingszaken (-42%) afgedaan dan begroot.

Insolventies

In 2020 is de totale realisatie bij Insolventies ca. 42% lager dan begroot. De uitstroom van het aantal faillissementsrekenen lag 14% lager en het aantal WSNP-rekenen lag zelfs 57% lager dan de bestuursafpraak. Oorzaak is de achterblijvende instroom. Als gevolg van deze lage instroom bleef ook de instroom van het aantal toezichtszaken achter bij de begroting.

Familiezaken

De productie van familiezaken is in aantallen met 92% onder de bestuursafpraak uitgekomen; binnen de categorieën zijn echter wel redelijke verschillen. Het aantal scheidingszaken gemeenschappelijk is door een instroomdaling met ruim 30% het meest achtergebleven op de bestuursafpraak. Bij de categorieën eenzijdige scheidingszaken, gezag en omgang, alimentatiezaken en boek-1 zijn ook minder zaken afgedaan dan begroot. De instroom was over het geheel ook wat lager, maar een andere belangrijke oorzaak voor de lagere uitstroom was hier dat er gedurende het jaar sprake was van onderbezetting. Ook het aantal ondertoezichtstellingen (met 15%) en het aantal WvGGZ beschikkingen (met 8%) zijn onder de bestuursafpraak uitgekomen.

Civiel kort geding

Kort geding – Handel

De daling in het aantal kort geding – handelszaken wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een lager aantal binnengekomen presidentsrekenen. Omdat al deze procedures een korte doorlooptijd hebben, had deze verminderde instroom (-15%) direct gevolgen voor de gerealiseerde uitstroom. De instroom en uitstroom van het aantal kort gedingen waren ongeveer conform de verwachtingen.

werd het verlies aan zittingszaken niet goed gemaakt, waardoor het aantal uitspraken bij EK's (-365) en MK's (-169) lager lag dan verwacht.

Strafzaken

Ondanks dat meer dan het afgesproken aantal MK-zittingen in 2020 is gedaan (+2,2%), is de uitstroom aanzienlijk achtergebleven (-263 MK-vonnissen). Met name in de periode maart-mei, maar ook in de overige maanden, is de afspraak van 2,75 MK-vonnissen per zitting niet gehaald. In de maand oktober scheelde het nauwelijks. Ook de afspraak PR-vonnissen wordt ruimschoots niet gehaald (-1.255), maar dat is volledig toe te schrijven aan de coronaperiode april-juni. In de overige maanden lag de uitstroom wel rond de afspraak.

Kantonzaken

De belangrijkste oorzaken voor een lagere productie dan begroot zijn de effecten van het coronavirus, een lager dan verwachte instroom Wnra-zaken en een lagere instroom dagvaardingen in relatie met ambts-halve toetsing. Het resultaat is verder beïnvloed door de timing van de uitstroom effecten-leasezaken.

Voorlopige voorziening – Schuldsanering

De instroom van het aantal voorlopige voorzieningen ligt 55% lager dan was begroot (begroot: 600 en realisatie: 270). De hoofdoorzaak was dat er minder uithuiszettingen waren. Het gevolg hiervan was dat ook de uitstroom lager is uitgekomen dan was begroot.

Bestuurszaken algemeen

Er zijn meer WWB- en Ambtenaren-bodemzaken en Vovo's ingestroomd dan begroot, maar de uitstroom lag over het geheel ca. 9% lager dan begroot. De minder-productie komt geheel op het conto van achterblijvende EK-uitstroom. Daartegenover zijn er meer vovo-uitspraken en meer MK-uitspraken gedaan dan begroot. Het coronavirus is, naast ziekteverzuim en onderbezetting, mede de oorzaak van de lagere uitstroom van bestuurszaken.

Vreemdelingenzaken

De uitstroom van Vreemdelingenzaken lag qua aantallen (ongewogen) ca. 18% lager dan de afspraak. Eén van de oorzaken van lagere uitstroom in 2020 is de fors mindere instroom van de kortlopende AA- en Dublin-procedures. Daarentegen stroomden er meer Reguliere VK-zaken (+39%) uit dan begroot. Naast de mindere instroom is ook de onderbezetting RA, het langdurig ziekteverzuim bij de RA en het coronavirus van invloed geweest op de minder-productie.

Belastingzaken

In totaal zijn er 19% minder zaken uitgestroomd dan begroot. Er zijn tijdens de eerste maanden van de coronacrisis veel zittingen uitgevallen, die niet meer gecompenseerd konden worden. Weliswaar zijn er in 2020 maar liefst 296 procedures 'buiten zitting' afgedaan (2019: 20 procedures), maar daarmee

Niet-Lamitie

Onderstaande tabel geeft de realisatie van zaaks-aantallen en zittingsuren van de Niet-Lamitie productie in 2020 afgezet tegen de afspraak 2020 in de realisatie in de afgelopen jaren.

Realisatie Niet-Lamitie	2019 Begroting (#)	2019 Realisatie (#)	2020 Begroting (#)	2020 Realisatie (#)
Octrooizaken				
Afdoening octrooizaken	155	168	155	103
Megazaken Civiel				
Megazaken Civiel (realisatie in uren)	1526	518	1526	5778
Kamer van Toezicht				
Beslissingen	80	81	60	45
Overige afdoeningen	25	20	25	19
Commissie van Toezicht				
Beslissingen beslag-commissie (CvT)	1.200	1.304	1.200	2.037
Andere afdoening (CvT)	1.800	1.371	1.800	1.155
Megazaken Straf				
Megazaken (realisatie in uren)	287	276	288	92

Octrooizaken

De instroom van octrooizaken bedroeg in 2020 131 procedures (2019: 143 procedures). In de begroting was voorzien dat de voorraad, net als vorig jaar, licht zou afnemen, maar de realisatie is daar in 2020 bij achtergebleven (103 zaken zijn afgedaan), vooral vanwege de complexiteit en benodigde schrijftijd van enkele megazaken en doordat er vanwege coronamaatregelen comparitie-zittingen niet doorgingen. Daardoor is er juist sprake van een hogere eindvoorraad.

Megazaken Civiel

Voor zaken die tot meer dan 500 uur inzet hebben geleid wordt een niet-lamitie vergoeding verstrekt. In 2020 zijn meer van dit soort zaken behandeld en is het aantal bestede uren groter dan in 2019. Enkele van deze zaken zijn als 'spraakmakende zaken' bij Team Handel toegelicht. Omdat de regeling eind 2019 zo is aangepast dat ook zaken die over de jaargrens heen gaan tot megazaak kunnen uitgroeien, is de inzet in 2020 ook voor een groter deel declarabel.

Kamer van Toezicht

In 2020 zijn totaal 59 procedures ingestroomd, namelijk 47 klachten die rechtstreeks werden ontvangen, naast 12 klachten van andere rechtbanken. In 2019 waren dit 127 procedures (89+38). De meeste procedures (45 van 64) zijn met een beslissing afgedaan.

Commissie van Toezicht

In 2020 zijn in totaal 3.192 klachten afgehandeld, hierdoor is 6% meer klachten afgehandeld dan de bestuursafpraak van 3.000, volledig veroorzaakt door de categorie 'beslissingen beslagcommissie'.

Megazaken Straf

In 2020 is de productie van megazaken met 92 zittingsuren ruim onder de bestuursafpraak van 288 zittingsuren uitgekomen. Tot het begin van de sluiting van de gerechten op 17 maart was hiervan al 52 uur gerealiseerd (= 57%). De perikelen rond de coronacrisis hebben ervoor gezorgd dat gedurende de zomermaanden geen mega-zaken meer zijn behandeld. Er waren geen megazaken voor jeugd in 2020.

FINANCIEEL RESULTAAT

Over het gehele boekjaar 2020 heeft de rechtbank een negatief resultaat gerealiseerd van 6,2 miljoen. Dit is het resultaat vóór het beroep op de corona hardheidsclausules. In onderstaand overzicht wordt een toelichting gegeven op de verschillen tussen de begroting en realisatie 2020.

Baten (€)	Realisatie	Begroting	Vershil
Productgroep Lamicie	69.193.097	67.181.250	2.011.847
Productgroep Niet-Lamicie	4.834.038	4.777.230	56.808
Overige bijdragen Raad	1.737.511	1.952.870	-215.359
Bijdrage gerechtskosten	364.654	303.587	61.067
Integrale opbrengsten	76.129.300	74.214.937	1.914.363
Meer/minderproductie Lamicie	-9.594.827	-	-9.594.827
Meer/minderproductie Megazaken	-428.314	-	-428.314
Afrekening achteraf met de Raad	-10.023.141	-	-10.023.141
Overige bedrijfsopbrengsten	2.282.668	2.185.300	97.368
Totaal baten	68.388.827	76.400.237	-8.011.410
Lasten (€)	Realisatie	Begroting	Vershil
Personele kosten	68.703.457	70.700.872	-1.997.415
Huisvestingskosten	-	-	-
Exploitatiekosten	5.262.240	5.329.762	-67.522
Afschrijvingskosten	253.331	296.726	-43.395
Rentekosten	5.142	55.299	-50.157
Gerechtskosten	364.654	303.587	61.067
Totaal lasten	74.588.824	76.686.246	-2.097.422
Resultaat (verlies)	-6.199.997	-286.009	-5.913.988

Het financiële resultaat valt aanzienlijk lager uit dan begroot door een lagere uitstroom van zaken. Deze lagere uitstroom wordt veroorzaakt door het uitvallen van zittingen en een lagere productiviteit als gevolg van de COVID-19 crisis, een lagere instroom van zaken en onderbezetting bij de rechters.

Het minderwerk wordt gedeeltelijk gecompenseerd door lagere personele kosten als gevolg van de onderbezetting bij de rechters en de vrijval val voorzieningen.

De bijdragen waren hoger, hoofdzakelijk vanwege de ontvangen compensatie voor de CAO. Daar stonden echter hogere kosten tegenover. Daarnaast is achteraf een bijdrage ontvangen voor Civiele Mega-zaken.

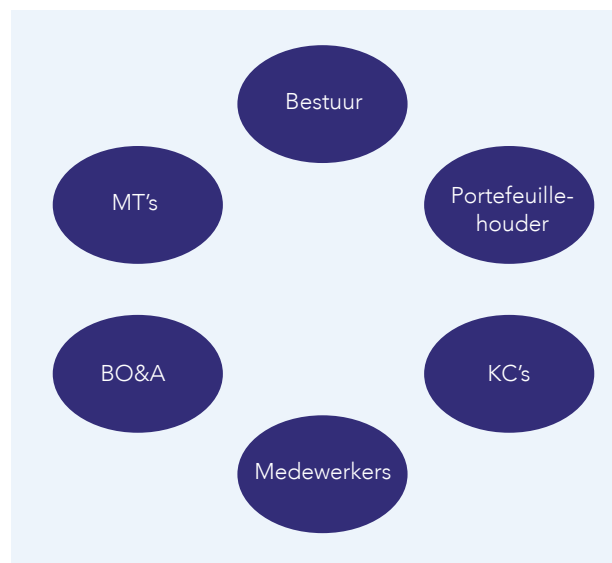
Eigen vermogen

Het eigen vermogen aan het begin van 2020 bedroeg nihil. Door het negatieve financiële resultaat over 2020 komt het eigen vermogen uit op € 6,2 miljoen negatief. Als gevolg van de corona hardheidsclausule wordt het eigen vermogen weer aangevuld tot nul, zonder terugbetalingsverplichting.

KWALITEIT

1. Kwaliteitsstructuur

De kwaliteitsstructuur van de rechtbank bestaat uit verschillende spelers die nauw met elkaar verbonden zijn, invulling geven aan de lokale kwaliteitszorg en structurele aandacht voor kwaliteit borgen. Dit alles passend bij de Haagse visie dat kwaliteitsverbetering alleen dan vruchten afwerpt als iedere medewerker de ruimte en het vertrouwen krijgt om daar betekenisvol invulling aan te geven.

Begin 2020 is het [raamwerk kwaliteit](#) vastgesteld. Tegen het einde van het jaar zijn de kwaliteitscoördinatoren structureel aangesloten bij de voortgangsgesprekken tussen teamvoorzitters en bestuur, heeft het rechtbankbrede kwaliteitscoördinatorenoverleg opnieuw vorm en een nieuwe impuls gekregen, is de kwaliteitsparagraaf integraal onderdeel van de teamjaarplannen geworden en voert de portefeuillehouder kwaliteit regelmatig overleg met zowel de kwaliteitscoördinatoren als de verschillende functiegroepen leidinggevenden (Hoofden juridische ondersteuning en Operationeel leidinggevenden administraties).

2. Kwaliteitsnormen: Opleiden en ontwikkelen

Collegiaal leren en reflectie (intervisie)

Een deel van de opleidingsplannen voor 2020 heeft in verband met corona noodzakelijk *on hold* gestaan. Het uitgangspunt is dat iedere rechtbankmedewerker jaarlijks deelneemt aan een activiteit op het gebied van collegiaal leren. Als gevolg van voornoemde stagnering van de opleidingsactiviteiten zijn de percentages van 2020 niet af te zetten tegen de

percentages uit voorgaande jaren. Elkaar aanspreken en optimaal samenwerken is en blijft echter, een aandachtspunt voor het borgen van goede rechtspraak voor de samenleving. En juist in deze tijden is aandacht voor formeel en informeel contact des te meer van belang. Er wordt dan ook reeds gekeken naar nieuwe (digitale) vormen van collegiaal leren en reflectie voor 2021.

Permanente educatie: professionele ruimte voor de eigen ontwikkeling

Het zelf registreren van opleidingen is onderdeel van een meer omvattende ontwikkeling binnen rechtbank Den Haag waarbij medewerkers wordt gevraagd om zelf de regie te nemen over hun loopbaan en ontwikkeling en hier jaarlijks het gesprek over te voeren met hun leidinggevende. In november 2020 is binnen de rechtbank ter verdere facilitering van de eigen regie en het goede gesprek (online) zelfregistratie ingevoerd als eerste mogelijke stap richting een digitale opleidingsportfolio.

Collegiaal leren en reflectie (intervisie) (%)	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Norm 2020	Realisatie 2020
Collegiaal leren of reflectie (intervisie) traject RA	62	37	59	100	23
Collegiaal leren of reflectie (intervisie) traject JM	81	48	49	100	18

MANAGEMENTPARAGRAAF

Het gerechtsbestuur is verantwoordelijk voor de bedrijfsvoering van het gerecht en legt hierover in de managementparagraaf verantwoording af. In dit hoofdstuk wordt aangegeven welke beheersinstrumenten de rechtbank in 2020 heeft ingezet en wat de mate is van beheersing van de bedrijfsvoering. De managementparagraaf heeft betrekking op vijf aandachtsgebieden: (1) het financieel en materieel beheer, (2) de zaaksgegevens, (3) personele kosten en verlof, (4) Integrale beveiliging en gegevensbeschermingen (5) huisvesting en Arbo. Per aandachtsgebied staat hieronder kort beschreven wat de status was in 2020 en wat de verbetermogelijkheden zijn voor het komende jaar.

Beheersomgeving

Aan de besturing en beheersing van de organisatie geeft het gerecht invulling via het jaarplan en de bestuursafpraak met de Raad voor de rechtspraak. Driemaal per jaar worden de (financiële) resultaten in relatie tot de jaarplannen gerapporteerd. Vervolgens vinden bestuurlijke overleggen plaats tussen de Raad voor de rechtspraak en het gerechtsbestuur. Aan het eind van het jaar legt het gerechtsbestuur in een verslag verantwoording af aan de Raad.

De producten, de organisatiestructuur, de processen, de taken en functies binnen het gerecht zijn beschreven. Het principe van integraal management wordt hierbij gevolgd. De taken met de bijbehorende

verantwoordelijkheid worden uitgevoerd binnen de richtlijnen voor het financieel en materieel beheer, de (informatie)beveiliging, huisvesting en Arbo en de Algemene Verordening Gegevensbescherming.

Op basis van de in het jaarplan voor opgenomen doelstellingen zijn met de teamvoorzitters resultaat-afspraken overeengekomen. Periodiek is gerapporteerd over de voortgang van kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen. Tijdens voortgangsgesprekken tussen het bestuur en teamvoorzitters is aandacht besteed aan de gerealiseerde resultaten en de beheersing van de geïdentificeerde risico's.

Aan de hand van wet- en regelgeving, de risico's, het controleplan van de rechtspraak en de aanbevelingen uit het accountantsverslag is de interne controle jaarkalender opgesteld. Tijdens de (verbijzonderende) interne controles en audits stond de toets op de werking van de IC-maatregelen in de processen centraal. Dit heeft geleid tot controle- en audit-rapportages met bevindingen en aanbevelingen. Die worden teruggekoppeld naar het bestuur en de organisatie, vervolgacties worden besproken en vastgelegd en gemonitord.

Risicobeoordeling

De belangrijkste doelstellingen voor het financieel en materieel beheer, de informatiebeveiliging, huisvesting en Arbo en de Wet bescherming persoonsgegevens

zijn vastgelegd en worden gemeten en geëvalueerd. Indien nodig worden beheersmaatregelen getroffen (zie interne beheersmaatregelen).

Interne beheersmaatregelen

Binnen het gerecht is uitvoering van de processen binnen de normen gewaarborgd. Er zijn maatregelen getroffen om de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking te waarborgen.

In 2020 was het volgende van toepassing:

1. Financieel en materieel beheer

- Het inkoopproces – inclusief factuurbetaling – wordt uitgevoerd door het LDCR en voldoet aan de voorgeschreven normen. Door middel van managementinformatie en steekproeven wordt de rechtmatigheid van de inkopen, de prestatieverklaringen, de betaaltermijnen, de functiescheiding en de toegekende autorisaties in het financieel systeem Leonardo periodiek getoetst. Op basis van de uitkomsten zijn er geen aanvullende verbetermogelijkheden voor 2021 opgesteld
- Het activa proces voldoet aan de voorgeschreven norm
- Het proces voor onderlinge verrekening voldoet aan de voorgeschreven norm

2. Zaaksgegevens

Voor de controle op de jaarrekening kan worden gesteund op het IC programma; de controles uit het landelijke IC werkplan zijn uitgevoerd. De bevindingen hebben met name betrekking op de tijdigheid van de registratie van zaken. Dit heeft geen financiële consequenties voor de jaarrekening. Er zijn geen aanvullende verbetermogelijkheden opgesteld. De interne controles worden in 2021 voortgezet.

3. Personele kosten en verlof

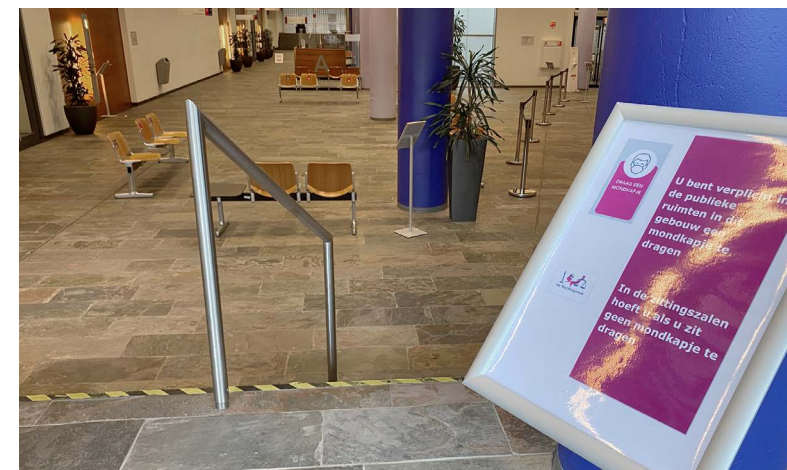
- Om onrechtmatige salarisuitbetaling te voorkomen is middels een steekproef gecontroleerd of mutaties overeenkomstig de onderliggende brondocumentatie en derhalve juist zijn verwerkt. Er zijn hierbij geen bevindingen gedaan die materiele financiële consequenties hebben voor de jaarverantwoording.
- Alle verplichte controles uit het landelijke IC werkplan op gebied van verlofregistratie zijn uitgevoerd.
- Aanvullend zijn in 2020 controles uitgevoerd op onkostenvergoedingen en toelagen. Om de interne beheersing van personele kosten en verlof nog verder te versterken worden in 2021 controles uitgevoerd op juistheid en rechtmatigheid van uitgekeerde transitievergoedingen, gedeclareerde piketvergoedingen en de uitbetaling van openstaand verlof van uit dienst tredende medewerkers.
- Alle bevindingen worden gerapporteerd en de opvolging wordt strikt gemonitord.

4. Integrale beveiliging en gegevensbescherming

De rechtbank heeft de beveiliging conform het Handboek Integrale Beveiliging ingericht. Tevens wordt uitvoering gegeven aan de risico-inventarisatie veiligheid en beveiliging.

- Alle incidenten worden geregistreerd in het landelijk registratiesysteem Classbase en gemeld aan het bestuur.
- De crisismanagementorganisatie is door de beveiligingscoördinator opnieuw tegen het licht gehouden en in de nieuwe vorm toegepast in de coronacrisis. Dit heeft goed gewerkt en in 2021 zal een evaluatie plaatsvinden, waarna eventuele verbeteringen kunnen worden toegepast.
- Er heeft landelijke benchmark en een collegiale toets plaatsgevonden, beiden gefaciliteerd door de Raad. Op de getoetste onderdelen waren geen bevindingen.
- Om het niveau van beveiliging bij de rechtbank Den Haag te beoordelen is in maart 2020 een externe beveiligingsaudit uitgevoerd. Uit deze audit zijn verschillende risico's naar voren gekomen, waarvoor aanvullende beveiligingsmaatregelen getroffen dienen te worden. Deze maatregelen zich zowel op bouwkundige zaken, als op het aanpassen van procedures en het gedrag van medewerker. Om deze verbetermaatregelen door te voeren is een verbeterplan opgesteld, waaraan samen met facilitair uitvoering is gegeven. Omdat nog niet alle verbeteracties zijn afgerond krijg dit onderwerp in 2021 een vervolg.

- Er worden doorlopend diverse activiteiten op het gebied van beveiligingsbewustwording ontplooid waarbij in het bijzonder aandacht voor de wet meldplicht datalekken en AVG.
- Het lokale autorisatiebeheer is voldoende accuraat ingericht, er zijn actuele procedurebeschrijvingen omtrent het toekennen, wijzigen en tijdig ontnemen van rechten in de primaire processystemen en er vinden controles plaats op de juistheid van de toegekende rechten aan gebruikers in de primaire processystemen.
- Afgelopen jaar heeft er een grote vervangings-slag plaats gevonden rondom de Rijkspas. Vijf jaar geleden zijn de eerste Rijkspassen uitgedeeld aan medewerkers van de Rechtspraak. Deze passen hebben een geldigheidstermijn van 5 jaar en dienden daarom afgelopen jaar vervangen te worden. Totaal zijn er afgelopen jaar ongeveer 850 passen vervangen.

Centrale hal Paleis van Justitie

- De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens (WJSG) zijn van toepassing. In dat kader heeft de rechtbank een privacy coördinator (tevens lokale beveiligingscoördinator) en een coördinator informatieverzoeken. In lijn met het landelijke beeld is de rechtbank in control, maar nog niet op alle punten compliant. Alle verwerkingen van persoonsgegevens van de rechtbank zijn opgenomen in een register. Wat aandacht nodig heeft zijn de bewaartermijnen in het verwerkingsregister. Voorts zijn lokaal procedures ingesteld v.w.b. de informatieverzoeken, de datalekken en privacy. Periodiek wordt over de uitkomsten en naleving gerapporteerd aan het gerechtshofbestuur.
- Lokale aandachtspunten op het gebied van gegevensbescherming zijn naleving van bewaar- c.q. vernietigingstermijnen volgens de geldende basissetdocumenten en het opstellen van verwerkersovereenkomsten bij inkoop- en inhuuropdrachten. Dit zal in 2021 verder vormgegeven worden.

5. Huisvesting en Arbo

De archiefruimten van de rechtbank voldoen op enkele bouwtechnische aspecten niet aan de archiefwet. Dit is bekend bij de Erfgoedinspectie, Raad voor de rechtspraak en het RVB. Waar mogelijk zijn maatregelen genomen.

- De rechtbank voldoet op de volgende punten wel aan de gestelde (wettelijke) normen en regelgeving:

- Er zijn gebruiksvergunningen voor alle panden (gerechtshoeven Den Haag, Leiden en Gouda en archieflocatie Zoetermeer).
- De rechtbank is niet in het bezit van een milieuv vergunning. Op basis van de huidige wet- en regelgeving is dit niet verplicht.
- In 2020 is een uitgebreide risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E) uitgevoerd, Voor de actiepunten is een plan van aanpak opgesteld.
- Er is een legionella beheersplan dat aantoonbaar is uitgevoerd, onderhouden en getoetst. Periodiek wordt een asbestinventarisatie uitgevoerd. Stralingsapparatuur en detectiepoorten worden jaarlijks gecontroleerd. De sprinkler- en liften installaties zijn gecertificeerd. Het bedrijfsrestaurant (catering) en warme dranken automaten zijn door een extern bureau getoetst op eisen vanuit de voedsel en warenautoriteit.
- In het Paleis van Justitie Den Haag en op de locaties Leiden en Gouda is door de RVB onderzoek gedaan naar de ventilatie en luchtkwaliteit. De geldende RIVM-richtlijnen voor COVID-19 en het bouwbesluit zijn gebruikt als de norm voor het onderzoek. De onderzochte locaties voldoen aan de daarvoor gestelde normen, alhoewel er verbeteringen mogelijk zijn. Aan de hand van de uitkomsten van genoemd onderzoek is een plan van aanpak gemaakt om de luchtkwaliteit te optimaliseren.
- Periodiek wordt van het RVB een rapportage ontvangen met de status van alle gebouwgebonden verplichtingen. Waar nodig worden beheersmaatregelen genomen.

Informatie en communicatie

Voor de besturing wordt gebruikt gemaakt van een geïntegreerde planning & control-cyclus waarbij zowel voor (plan), tijdens (voortgangsrapportages/prognoses) als na (verantwoording) realisatie over financiële en niet-financiële resultaten door de teams van het gerecht wordt gerapporteerd. Sturing vindt plaats op basis van overeengekomen doestellingen en prestatie-indicatoren. De managementinformatie sluit op deze afspraken aan.

Bewaking

Bewaking van de beheersmaatregelen vindt plaats door verbijzonderende interne controles en interne audits. Jaarlijks worden de objecten bepaald die worden opgenomen in het interne controleplan. Basis daarvoor zijn de controles uit het IC werkplan van de rechtspraak. De controles in 2020 waren gericht op de verwerking van zaaksgegevens, p-control en overige bedrijfsvoering (financieel, huisvesting, veiligheid en kwaliteit).

COLOFON

Het Jaarverslag 2020 is een uitgave van rechtbank Den Haag.

Publicatie mei 2021

Redactie

Afdeling Communicatie en Voorlichting

Financieel resultaat

Afdeling Planning, Financiën en Verantwoording

Fotografie en illustraties

eigen beeld Rechtspraak

Ontwerp

Corps, Den Haag

www.rechtspraak.nl

voorlichting.rb.den.haag@rechtspraak.nl